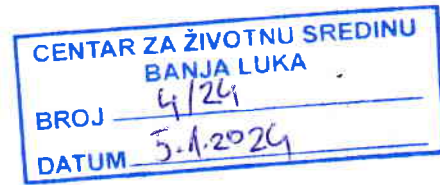

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
OKRUŽNI SUD U BANJOJ LUCI
Broj: 11 0 U 033576 23 U
Banja Luka, 29.12.2023. godine

Okružni sud u Banjaluci, sudija pojedinac Sanela Koričić, uz učešće Ljiljane Zubović kao zapisničara, u upravnom sporu po tužbi Udruženje „Centar za životnu sredinu“ iz Banjaluke, Miše Stupara br. 5 (u daljem tekstu: tužilac), zastupan po predsjedniku Dakić Tihomiru, protiv rješenja broj: 15.04-96-125/21 od 29.12.2022. godine, Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, Banjaluka (u daljem tekstu: tuženi), u predmetu odobrenja Studije uticaja na životnu sredinu, dana 29.12.2023. godine, donio je

P R E S U D U

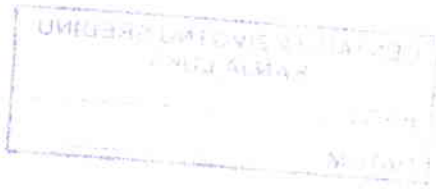
Tužba se uvažava i osporeni akt poništava.

Obavezuje se tuženi da tužiocu naknadi troškove upravnog spora u iznosu od 200,00 KM, u roku od 30 dana računajući od dana prijema prepisa ove presude.

O b r a z l o ž e n j e

Osporenim aktom, tačkom 1. dispozitiva, odobrava se Studija uticaja na životnu sredinu projekta Termoelektrana „Ugljevik 3“ u Ugljeviku, instalisane snage 2 x 350 MW– konačna studija, decembar 2021. godine, izrađena od JNU „Institut za zaštitu i ekologiju Republike Srpske“, Banjaluka. Nosilac projekta je „Comsar Energy Republika Srpska“, d.o.o. Banjaluka, a sve na način tačno preciziran u dispozitivu osporenog akta.

Blagovremeno podnesenom tužbom, tužilac pobija zakonitost donesenog akta iz svih zakonskih razloga propisanih članom 10. Zakona o upravnim sporovima, kako to proizlazi iz tužbe, navodeći da je tuženi rješenjem broj: 15.04-96-125/21 od 31.01.2022. godine, odobrio Studiju uticaja na životnu sredinu za projekat Termoelektrane „Ugljevik 3“, u Ugljeviku, instalisane snage 2 x 350 MW - konačna studija, decembar 2021. godine, zainteresovanom licu „Comsar Energy Republika Srpska“, d.o.o. Banjaluka, protiv kojeg rješenja je tužilac pokrenuo upravni spor kod Okružnog suda Banjaluka, koji je okončan presudom ovog suda broj: 11 0 U 031156 22 U od 08.12.2022. godine, kojom se osporeni akt poništava i predmet vraća tuženom na ponovno odlučivanje. Postupajući po navedenoj presudi, tuženi je donio novi upravni akt od 29.12.2022. godine, koji tužilac pobija ovom tužbom. U tužbi navodi da pored odredaba Zakona o upravnim sporovima, svoje pravo podnošenja ove tužbe nalazi i u odredbama člana 12. stav 3. i 4. Zakona o zaštiti životne sredine Republike Srpske („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 71/2012 i 79/2015, u daljem tekstu ZZŽS), kao i odredbama Konvencije o pristupu informacijama, učešću javnosti u odlučivanju i pristupu pravdi po pitanju životne sredine

(u daljem tekstu: Aarhuska konvencija), koju je Bosna i Hercegovina ratifikovala 15.09.2008. godine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ MU broj: 8/08). Ističe, da je presudom ovog suda broj: 11 0 U 031156 22 U od 08.12.2022. godine, poništen upravni akt tuženog, a koji je prethodio aktu koji se pobija ovom tužbom, usljed bitnih povreda pravila postupka, odnosno povrede ESPOO Konvencije i činjenice da upravni akt nije sadržavao sve elemente na osnovu kojih bi sud mogao da cijeni zakonitost istog, nakon čega je tuženi, shodno navedenoj presudi, ponovo donio isti akt, uz insistiranje koje se decidno iznosi u obrazloženju pobijanog akta, kako nije moglo doći do povrede prekograničnih konsultacija, obzirom da potencijalno pogođene strane nisu tražile prolongaciju - inače nerazumno kratko određenog roka za dostavu objedinjenih i konačnih mišljenja na dopunu Studije uticaja na životnu sredinu i sažetak Studije za predmetni projekat i to od strane Republike Srbije, Republike Hrvatske i Crne Gore, kao strana koje su evidentno bile zainteresovane za jednako učešće u ovoj fazi odlučivanja. Smatra, da utvrđene povrede ESPOO Konvencije od strane tuženog, po navedenoj presudi ovog suda, tuženi ne može ekskulpirati dodatnim obrazloženjem, ili naknadno nastupjelim okolnostima, te u pogledu isticanja tužene, činjenice da susjedne zemlje, iako su uzele učešće u prekograničnim konsultacijama, navodno do dana donošenja ovog upravnog akta, nisu dostavile svoja konačna mišljenja, tužilac smatra da te okolnosti nisu relevantne u ovoj upravnoj stvari. Na ovaj način se dolazi do zaključka da su konačna mišljenja susjednih zemalja vjerovatno izostala, upravo usljed nezakonitog postupanja tuženog i to naročito nakon dostavljanja preuranjeno izdatog upravnog akta (ekološke dozvole za TE “Ugljevik 3“), nadležnom organu Republike Hrvatske na znanje – uprkos prekograničnim konsultacijama, koje su bile neopravdano prekinute, stavljajući na taj način organ vlasti susjedne zemlje u nepovoljan i nejednak položaj, jer je kod istog tuženi uticao na stvaranje zablude da su prekogranične konsultacije okončane i s obzirom na to da dodatno učešće nije svrsishodno. Usljed takvog činjeničnog stanja, koje ukazuje da je tuženi u upravnom postupku, koji je prethodio donošenju pobijanog akta, istrajavao na povredi ESPOO Konvencije, te kako tuženi nije postupio po obaveznim pravnim uputama suda, datim u presudi broj: 11 0 U 031156 22 U od 08.12.2022. godine, tužilac predlaže da sud postupi shodno odredbi člana 51. (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS), odnosno odluči u sporu pune jurisdikcije. Opreza radi, u slučaju da sud ne nađe dovoljno osnova za odlučivanje, shodno odredbi člana 51. ZUS-a, tužilac iznosi ostale nepravilnosti osporenog akta, ukazujući na odredbu člana 68. stav 2. Zakona o zaštiti životne sredine, ističući da Studija uticaja na životnu sredinu, u svom konačnom obliku navodi samo komentare i primljena mišljenja zainteresovanih organa i javnosti, ali ni u jednom dijelu ne obrazlaže, da li i na koji način su primljena mišljenja bila uzeta u obzir prilikom izrade Studije uticaja na životnu sredinu. Zatim, ukazuje na odredbu člana 71. stav 1. i 2. navedenog zakona, ukazujući da je investitor dana 01.11.2021. godine, dostavio tuženom preliminarni stručni stav u kojem je dao svoj stav na pristigla mišljenja i komentare (dokument dostavljen na Cd-u i u fotokopiji, u kojoj nedostaje svaka druga strana dokumenta), a dana 04.11.2021. godine, dao svoju ocjenu o primljenim primjedbama zainteresovane javnosti, zainteresovanih organa i preliminarnom stručnom stavu nosioca projekta, međutim tuženi ni u jednom dijelu svoje ocjene ne vrši samostalnu ocjenu, niti jednog od stavova i mišljenja, već samo ponavlja pristigle komentare, bez ulaženja u ocjenjivanje njihove suštine, tako da samo prihvata dostavljene odgovore i komentare nosioca projekta, bez ikakve nezavisne

procjene istih u funkciji nadležnog organa javne uprave. Smatra, da je pobijani akt suprotan odredbi člana 73. stav 3. Zakona o zaštiti životne sredine, jer ni u jednom njegovom dijelu tuženi samostalno ne obrazlaže, niti navodi da li su i koje primjedbe zainteresovanih organa ili javnosti uzete u obzir, te koji je ishod takvog razmatranja, usljed čega se iz pobijanog akta ne može jasno zaključiti na koji način su i da li su uopšte komentari i mišljenja zainteresovane javnosti uzeti u obzir od strane tuženog, prilikom donošenja pobijanog akta. Ističe, da je tuženi u Ocjeni, o primljenim primjedbama zainteresovane javnosti, zainteresovanih organa i preliminarnom stručnom stavu nosioca projekta na primjedbe i u obrazloženju osporenog akta, samo prihvatio preliminirani stručni stav nosioca projekta, čime je postupanje nadležnog organa u sukobu sa obavezom iz člana 60. Zakona o zaštiti životne sredine. Ukazuje da je Bosna i Hercegovina potpisivanjem Sofijske deklaracije o Zelenom planu za Zapadni Balkan prihvatila obavezu dekarbonacije ekonomije do 2050. godine, postepeno smanjivanje korištenja fosilnih goriva, pa time i uglja kao i Emisija sa efektom gasova staklene bašte, pa kako trenutno ne postoje tehnologije eliminacije, odnosno neutralizacije emisija ugljen dioksida iz termoelektrana na ugalj, samim tim se rad i radni vijek velikih postrojenja za sagorijevanje mora uskladiti sa najnovijim klimatskim politikama i Zelenim planom Evrope do 2050 godine. Ističe, da je projektovani vijek trajanja termoelektrane „Ugljevik 3“ 44 godine, koji period premašuje rok za zatvaranje svih termoelektrana na ugalj, koju obavezu su vlasti u BiH prihvatile potpisivanjem navedene Sofijske deklaracije i prihvatanjem zelene agende za Zapadni Balkan, niti je u stvarnosti moguće da će predmetna termoelektrana raditi do 2050. godine, jer se u Evropskoj uniji trenutno razmatra taksa na uvoz električne energije proizvedene iz fosilnih goriva, uključujući ugalj, što znači da nijedna termoelektrana na ugalj u narednih par godina neće biti isplativa, tako da je izgradnja nove termoelektrane na ugalj poslije 2021. godine, neostvariva i suprotna preuzetim obavezama, kao Zelenoj agendi za Zapadni Balkan. Navodi, da odobrena Studija uticaja na životnu sredinu ne obrađuje, niti analizira emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG), odnosno emisije ugljendioksida i usklađenost sa obavezama BiH za smanjenjem emisija GHG sa ciljevima i obavezama Pariškog sporazuma i nacionalno utvrđenim doprinosom BiH do 2030. godine, niti sadrži procjenu emisija CO₂ i mjere za smanjenje u skladu sa najboljim tehnikama i u skladu sa Direktivom o procjeni uticaja na životnu sredinu (2011/92/EU), u smislu uticaja projekta na klimu i izloženost klimatskim promjenama. Odobrena Studija takođe ne sadrži kvantifikovanu procjenu emisija ugljendioksida u prekograničnom kontekstu, niti ružu vjetrova, posebno imajući u vidu kumulativni uticaj tj. postojeće djelovanje termoelektrane „Ugljevik 1“, niti je vrednovan i procijenjen uticaj osjetljivosti i adaptivnosti projekta na klimatske promjene, čime se krši Ugovor o uspostavi Energetske zajednice (odluka o ratifikaciji Ugovora o uspostavi energetske zajednice objavljena u („Službenom glasniku BiH“ - Međunarodni ugovori br. 09/06), u prilogu čega prilaže i obavijest Energetske zajednice, objavljene na službenoj stranici dana 23.02.2022. godine, o činjenici pokretanja novog postupka protiv BiH, zbog kršenja obaveze progresivnog smanjenja aerozagađenja iz Termoelektrana, kao ozbiljnog uzročnika štete po zdravlje i životnu sredinu. Ukazuje na iznošenje kontradiktornih podataka o mjerama sprječavanja aerozagađenja u navedenoj studiji, jer se u jednom dijelu studije navodi prednost „suvog prečišćavanja“ izlaznog vazduha za povećanje efikasnosti i potencija, na smanjenje CO₂ emisija, a u drugim dijelovima Studije navodi se „Mokro prečišćavanje“ koje će se

evidentno koristiti u projektu. Napominje, da očekivane emisije iz planirane termoelektrane u momentu izrade Studije uticaja moraju biti usklađene sa Aquis communautaire, a kvaliteta vazduha na zahvaćenom području mora biti usklađena sa Direktivom o kvaliteti zraka (Directive 2008/50/EC), odnosno sa Ugovorom o uspostavi energetske zajednice, što će biti puno teže ukoliko se dopusti realizacija predmetnog projekta. Napominje, da je tuženi kao organ javne vlasti Republike Srpske, jednog od entiteta potpisnice navedenog ugovora bio u većoj obavezi kada je razmatrao i odlučivao o odobravanju predmetne studije uticaja, s obzirom da u obrazloženju tuženi nije cijenio samostalno primjedbe istaknute u kontekstu nastupanja uslova za primjenu odredbe člana 73. stav 4. tačka v) Zakona o zaštiti životne sredine, te s tim u vezi posebno ukazuje na odgovor koji je izrađivač Studije dao u pogledu primjene navedenih preuzetih međunarodnih obaveza navodeći da „obaveza nosioca projekta“ ne može biti analiza obaveze Republike Srpske, ili Bosne i Hercegovine, pa tužilac ističe, da ukoliko to nije obaveza nosioca projekta, onda je to obaveza tuženog, pa i kada se radi o privatnom projektu (ukazujući na čl. 15. i 16. Ugovora o uspostavi energetske zajednice). U kontekstu, obaveza prema Ugovoru o uspostavi Energetske zajednice u pogledu izvjesnosti kumulativnog štetnog uticaja rada predmetnog postrojenja, kako planiranog, tako i rada postojeće termoelektrane TE „Ugljeverik 1“, tuženi iznosi pretpostavke o stvarnim mogućnostima umanjenja kumulativnog štetnog uticaja, a ne izvjesne činjenice, u prilog čega tužilac prilaže informacije koje je pribavio u postupku vanrednih inspeksijskih nadzora, koje ukazuju da je rad postojećeg postrojenja za odsumporavanje dimnih gasova u pogledu rada postojeće TE „Ugljeverik 1“ suočenog sa značajnim tehničkim poteškoćama u funkcionisanju, čime je tuženi relativizirao budući rad postojeće termoelektrane, jednostrano ocijenio usaglašenost njenog rada sa pravnom tekovinom EU, iz čega je izveo ocjenu o usaglašenosti kumulativnog štetnog uticaja i osporenog akta sa pravnom tekovinom EU, a što je protivno Ugovoru o uspostavi energetske zajednice. S tim u vezi, naglašava da je najrecentniji postupak protiv Bosne i Hercegovine, Sekretarijat, pokrenuo upravo iz razloga kontinuiranog prekoračenja maksimalnih dozvoljenih emisija. Na koncu, ukazuje na uvodne odredbe Zakona o zaštiti životne sredine, koje između ostalog uspostavljaju osnovne postulate zaštite životne sredine, te odredbu člana 73. stav 4. tačka a) istog zakona, koja propisuje da se rješenje o odbijanju Studije, izdaje ukoliko se utvrdi da bi projekat mogao izazvati značajan negativan uticaj na životnu sredinu, te tačku v), koja takvo postupanje nadležnog organa propisuje, ukoliko projekat nije u skladu sa Međunarodnim obavezama Bosne i Hercegovine po pitanju zaštite životne sredine. Ukazuje na odredbu člana 68. stav 1. tačka 13. Ustava Republike Srpske, gdje je u kontekstu sve značajnijih i nužnijih izmjena standarda zaštite životne sredine, prevagu u toj usklađenosti, u konkretnoj upravnoj stvari ima zaštita životne sredine, posebno ako se uzme da bi socijalni i ekonomski interesi Republike Srpske, faktički ovisili o održivosti rada planiranog postrojenja. Ističe, da je obrazloženje osporenog akta suprotno odredbi člana 197. stav 2. Zakona o opštem upravnom postupku, jer je moralo da sadrži jasno i dovoljno obrazložene opredjeljujuće razloge, da bi se mogla ispitati zakonitost osporenog akta, te izvršenu samostalnu ocjenu primjedbi i komentara zainteresovane javnosti, te predlaže da sud donese presudu kojom se tužba uvažava, osporeni akt poništava i predmet vraća tuženom na ponovno odlučivanje, te da se obaveže tuženi da tužiocu nadoknadi troškove takse na tužbu i presudu.

Tuženi je na zahtjev suda dostavio spise predmetne upravne stvari i odgovor na tužbu, u kojem ističe da tužbu osporava u cijelosti i ostaje kod svih navoda obrazloženja osporenog akta, navodeći da je dana 26.12.2022. godine, podnio Vrhovnom sudu Republike Srpske, zahtjev za vanredno preispitivanje presude Okružnog suda u Banjaluci broj: 11 0 U 03115621 U od 08.12.2022. godine, kojom je uvažena tužba, izjavljena protiv upravnog akta ovog ministarstva broj: 15.04-96-125/21 od 31.01.2022. godine, kojim je odobrena Studija uticaja na životnu sredinu za projekat termoelektrane „Ugljevik 3“ u Ugljeviku, instalisane snage 2x350 MW, konačna Studija, decembar 2021. godine, a doneseno je na temelju odredbe člana 73. Zakona o zaštiti životne sredine i člana 2. Pravilnika o projektima za koje se sprovodi procjena uticaja na životnu sredinu i kriterijima za odlučivanje o potrebi sprovođenja i obimu procjene uticaja na životnu sredinu („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 124/12), člana 76. stav 2. Zakona o republičkoj upravi („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 115/18 i 111/21), te člana 190. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 13/02, 87/07, 50/10 i 66/18, u daljem tekstu ZOUP). Napominje, da su Zakonom o zaštiti životne sredine, preuzete odredbe Konvencije o procjeni okolinskih uticaja u prekograničnom kontekstu – ESPOO, što znači da je način dostavljanja Studije uticaja na životnu sredinu i Sažetka Studije, eventualno pogođenim državama normiran odredbama ESPOO Konvencije i Zakona o zaštiti životne sredine, pa je shodno navedenom, netačan tužbeni navod da je tuženi dostavljanjem ekološke dozvole za TE „Ugljevik 3“ Republici Hrvatskoj na znanje, zapravo uticao na stvaranje zablude da su konsultacije okončane, jer je u konkretnom slučaju ovo ministarstvo, kao kontakt tačka za ESPOO Konvenciju za Bosnu i Hercegovinu, elektronskim putem dostavilo obavještenje kontakt tački za ESPOO Konvenciju za Republiku Hrvatsku, pri čemu ni do dana odlučivanja nije dobilo odgovor, ali da je u drugom postupku razmotrilo primjedbe i dalo odgovor na iste. Smatra neosnovanim i ostale iznesene tužbene navode, iz razloga što je u upravnom postupku u kome je doneseno pobijano rješenje, tuženi detaljno analizirao i cijenio sve upute i pravne stavove iz navedene presude Okružnog suda u Banjaluci, te u ponovo sprovedenom upravnom postupku nesporno utvrdio da postoji pravni osnov za donošenje pobijanog rješenja, jer je na osnovu činjeničnog stanja spisa i dokaza, pravilno utvrdio da se zahtjev i Studija uticaja na životnu sredinu odnose na projekat naveden u Dodatku 1 Konvencije o procjeni ESPOO Konvencije, te da je uz zahtjev dostavljen i Sažetak Studije uticaja na životnu sredinu navedenog projekta, radi sprovođenja konsultacija sa susjednim državama. S tim u vezi, a u skladu sa članom 69. stav 2. Zakona o zaštiti životne sredine, a radi pribavljanja mišljenja drugih nadležnih organa, Ministarstvo je dostavilo zahtjev sa dokumentacijom za odobravanje Studije uticaja na životnu sredinu TE „Ugljevik 3“ u Ugljeviku, Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Republičkom zavodu za zaštitu kulturno – istorijskog i prirodnog naslijeđa, kao i opštini Ugljevik, te Brčko distriktu i Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, radi pribavljanja mišljenja u ostavljenom roku od 15 dana, od dana prijema obavještenja. U skladu sa članom 69. stav 2. Zakona o zaštiti životne sredine, u vezi sa članom 2. stav 4. i članom 3. ESPOO Konvencije, dostavljeno je i Ministarstvu spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine, radi dostavljanja nadležnim organima u Republici Srbiji, Republici Hrvatskoj i Crnoj Gori u roku od 30 dana, nakon čega je Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine dana 09.09.2021. godine, obavijestilo prvostepeni organ da je dana 24.08.2021. godine,

prosljedilo zaprimljene akte za susjedne države na otpremu diplomatskim putem pod oznakom „vrlo hitno“. Ističe, da je prvostepeni organ ovaj rok od 30 dana smatrao i ocijenio razumnim, iz razloga što je obim dokumentacije na koji je traženo mišljenje bio znatno manji od prvobitno dostavljene dokumentacije, što je kompletna dokumentacija već bila dostavljena u ranijem postupku (august 2021. godine), te iz razloga, što navedenom, Konvencijom nije uopšte precizirano vremensko trajanje roka za postupanje organa druge države, a tužilac nije dao valjan razlog, zbog čega je ostavljeni rok nerazuman, te bespredmetno sugerije na povredu ESPOO Konvencije, zanemarujući činjenicu da nadležni organ Republike Hrvatske, svoje mišljenje nije dostavio ni do dana donošenja osporenog rješenja br. 15.04-96-125/21 od 31.01.2022. godine. Smatra neutemeljenim tužbeni navod, da se tuženi u kratkom roku izjasnio o primjedbama zainteresovane javnosti, zainteresovanih organa i preliminarnom stručnom stavu i da nije dao samostalnu ocjenu pristiglih mišljenja, iz razloga što je ocijenjeno da je rok od 15 dana, od dostavljanja Sažetka Studije, dovoljan za dostavljanje mišljenja, a obrazloženje osporavanog rješenja sadrži sve navode o postupku, uključujući i rokove u kojima su sprovedeni određeni postupci. Ističe, da ni do današnjeg dana nije dostavljeno niti jedno mišljenje, pa je okončanje postupka na navedeni način propisano i odredbama člana 3. stav 4. ESPOO Konvencije, prema kojoj se postupak nastavlja u skladu sa Zakonom o zaštiti životne sredine, ukoliko pogođena strana u ostavljenom roku ne dostavi obavještenje o namjeri učešća, ili se ne izjasni o učešću. Cijeni da primjedba tužioca u vezi Sofijske deklaracije o Zelenom planu za Zapadni Balkan i obaveze koje je potpisivanjem deklaracije preuzela Bosna i Hercegovina, nije potkrijepljena činjenicom o tome kako TE „Ugljevik 3“ utiče na obavezu iz Sofijske deklaracije, niti kako bi izgradnja iste bila neodrživa i neostvariva u pogledu Sofijske deklaracije. Ističe, da je u osporenom rješenju dat odgovor na navode tužioca, o tome da projekat neće imati značajnijeg uticaja na lokalne i regionalne klimatološke prilike, da ne sadrži kvantifikovanu procjenu emisija ugljen dioksida u prekograničnom kontekstu, niti ružu vjetrova imajući u vidu kumulativni uticaj, s obzirom na djelovanje postojeće TU „Ugljevik“, jer planirani projekat TE „Ugljevik 3“ u potpunosti zadovoljava i premašuje najnovije propise po pitanju Emisije zagađujućih čestica, kako Republike Srpske, tako i EU, jer su prema Idejnom projektu zagarantovane emisije iz postrojenja za sagorijevanje, čije granične vrijednosti su znatno ispod vrijednosti propisanih Pravilnikom o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađenja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha, kao Aneksom 5, Direktive o industrijskim emisijama 2010/75/EU.

U vezi tužbenog navoda, o kumulativno štetnom uticaju predmetnog planiranog postrojenja, s obzirom na djelovanje postojeće TE „Ugljevik“, ističe da je pojašnjeno da je postojeća TE „Ugljevik“, postrojenje, koje je obuhvaćeno izvještajem o Planu smanjenja emisija zagađujućih materija za Elektroprivredu Republike Srpske, kao sastavnog dijela nacionalnog plana smanjenja emisija, izrađenog prema smjernicama Sekretarijata Energetske zajednice i usvojenog 2015. godine, sa vremenskim periodom realizacije od 01.01.2018. do 31.12.2027. godine, prema kojem je u toku realizacije mjere koja se odnosi na smanjenje emisija sumpor dioksida iz postrojenja postojeće TE „Ugljevik“, izgradnjom postrojenja za odsumporavanje dimnih gasova, gdje je navedeno da će puštanjem u rad tih postrojenja, iz postojeće termoelektrane biti usklađene emisije u vazduh sa propisanim graničnim vrijednostima, utvrđenih u propisima iz oblasti zaštite vazduha, koji su u potpunosti usklađeni sa relevantnom pravnom tekovinom EU, prema

preuzetim obavezama iz Aneksa 2, Ugovora o osnivanju energetske zajednice i dinamikom utvrđenom u izvještaju, a s obzirom na tehničko rješenje TE „Ugljevik 3“, na koje se odnosi predmetna Studija, u osporenom rješenju iz Studije uticaja je navedeno da će Emisije u vazduh iz ovog postrojenja biti znatno niže od dozvoljenih graničnih vrijednosti, za šta su u obrazloženju unesene granične vrijednosti za zagađujuće materije u vazduh i detaljno opisan sistem, koji će se koristiti za prečišćavanje gasova u TE „Ugljevik 3“. Tužbeni navod, da je Sekretarijat Evropske zajednice pokrenuo postupak protiv Bosne i Hercegovine, upravo iz razloga kontinuiranog prekoračenja maksimalnih dozvoljenih emisija, tuženi ističe da se taj postupak odnosi isključivo na rad postojećih termoenergetskih postrojenja u BiH i nemaju veze sa novim planiranim postrojenjima. Ukazuje da je Bosna i Hercegovina kao potpisnica Ugovora o osnivanju energetske zajednice zaključenim 2005. godine, preuzela obavezu sprovođenja relevantnih direktiva o zaštiti životne sredine i zaštiti vazduha, te se u vezi sa tim obavezala da izvrši transpoziciju direktive br. 2001/81/TC Evropskog parlamenta i savjeta od 23.10.2001. godine, o maksimalno dozvoljenim emisijama i Direktive Evropskog parlamenta i savjeta br. 2010/75/ES od 24.11.2010. godine, o industrijskim emisijama uz domaće zakonodavstvo, pa je uvažavajući obaveze iz navedenog ugovora, u toku 2017. godine u Republici Srpskoj došlo do izmjena i dopuna Pravilnika o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha i pogoršanje kvaliteta vazduha, te su iste nakon pribavljanja saglasnosti Sekretarijata energetske zajednice, proslijeđene u proceduru usvajanja objavljene u („Službenom glasniku Republike Srpske“ br. 16/19), te upravo granične vrijednosti emisija u vazduh iz novih velikih postrojenja za sagorijevanje u vazduh, moraju biti usklađene sa graničnim vrijednostima propisanim podzakonskim aktom, Pravilnikom o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha, poboljšanje kvaliteta vazduha („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 3/15, 51/15, 47/16 i 16/19), što je utvrđeno tačkom 4. tačka 2. rješenja o predmetnoj ekološkoj dozvoli i samim tim u potpunosti usklađene sa relevantnim propisima EU, uključujući i postrojenje TE „Ugljevik 3“. Ističe, da je izgradnja predmetnog postrojenja, projekat od strateškog značaja za energetske sistem Republike Srpske i da se radi o postrojenju koje je od opšteg interesa, koje je utvrđeno na osnovu Odluke o utvrđivanju opšteg interesa za izgradnju novog bloka Termoelektrane „Ugljevik“, koju je donijela Vlada Republike Srpske dana 10.09.2014. godine, tako da nije netačna tvrdnja da se ovdje radi isključivo o solventnosti privatnog investitora. Smatra neosnovanim tužbene navode, da je obrazloženje pobijanog rješenja nepravilno, jer da je tuženi dao koncizno objašnjenje svih navoda dispozitiva pobijanog rješenja, te na kraju predlaže da sud donese presudu kojom se tužba odbija kao neosnovana, kao i zahtjev za naknadu svih troškova sudskog postupka.

Zainteresovano lice u ovom upravnom sporu „Comsar Energy Republika Srpska“ d.o.o. Banjaluka, nije dostavilo sudu odgovor na tužbu, iako mu je tužba uredno dostavljena.

Dana 08.02.2023. godine, tužilac je dostavio dopunu predmetne tužbe, navodeći da je krajnji rok za podnošenje tužbe bio dana 06.02.2023. godine i da tužilac odmah po saznanju novih relevantnih činjenica i dokaza bitnih za predmetnu upravnu stvar, koje je saznao dana 08.02.2023.godine, dopunjuje predmetnu tužbu dokazima koji, suprotno tvrdnjama tuženog, ukazuju na postojanje konačnog očitovanja organa vlasti R Hrvatske u vezi sa kontinuiranim učešćem u konsultacijama u vezi predmetnog objekta. S tim u

vezi, dostavlja dodatno očitovanje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja R Hrvatske URBROJ: 517-05-1-1-22-19 od 17.02.2022. godine, Mišljenje istog ministarstva URBROJ: 517-05-1-1-22-24 od 29.09.2022. godine, iz kojih je evidentno da su isti paralelno sa dostavljanjem nadležnom državnom organu BiH bili dostavljeni i tuženom, tako da je činjenično stanje drugačije od onog koje je tuženi utvrdio u upravnom postupku, koje se odnosi na dosljednu provedbu prekograničnih konsultacija u vezi sa projektom TE Ugljevik 3. Ističe, da je organ R Hrvatske, dostavio konačno Mišljenje od 29.09.2022. godine, kojim je konačno primjedbovao i zahtijevao, da je potrebno shodno članu 6. stav 2. ESPO Konvencije, dostaviti konačne odluke o planiranoj aktivnosti na latiničnom pismu, zajedno sa obrazloženim razlozima i okolnostima na kojima se iste temelje i da ih posebnim osvrtom informiše na koji način su rezultati ovih prekograničnih konsultacija uzeti u obzir pri donošenju predmetne odluke, što znači da je tuženi prekršio odredbu člana 8. Aarhuske konvencije, jer je evidentno postojanje konačnog Mišljenja potencijalno pogođene strane, po kojem tuženi nije postupio, niti je obrazloženjem osporenog akta pokušao dokazati suprotno.

Na navedenu dopunu, tuženi je dostavio odgovor, u kojem osporava navode iz dopune tužbe, prvenstveno navodeći, da je ista neblagovremena, te se opreza radi izjašnjava o navodima iz tužbe, na način da ističe da primjedbe iz R Hrvatske, nisu dostavljene u roku, koji je bio određen za dostavljanje primjedbi, niti do dana donošenja rješenja o odobravanju Studije uticaja na životnu sredinu, pa da je ovo ministarstvo u skladu sa članom 99. Zakona o zaštiti životne sredine, u postupku izdavanja ekološke dozvole, uzelo u obzir i razmotrilo naknadno dostavljene primjedbe iz R Hrvatske i navedenu odluku dostavilo u R Hrvatsku, putem Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u BiH i da su u navedenom rješenju taksativno navedene primjedbe, koje su dostavljene izvan roka i u skladu s tim dato obrazloženje, zbog čega su ocijenjene kao neosnovane. U vezi navoda da je nadležni organ R Hrvatske dostavio konačno mišljenje dana 29.09.2022. godine, koje sadrži zaključak i primjedbe u skladu sa Aarhuskom konvencijom, čija primjena prati primjenu ESPOO Konvencije, tuženi naglašava da su sve primjedbe iz R Hrvatske dostavljene izvan svih rokova i bez zvaničnog zahtjeva da se ostavljeni rok produži i da su uzete u razmatranje u postupku izdavanja ekološke dozvole br. 15.04-96-23/22 od 30.05.2022. godine, te je u obrazloženju tog rješenja pojašnjeno zašto su dostavljene primjedbe neosnovane. Naglašeno je, da je izgradnja predmetnog postrojenja, projekat od strateškog značaja za energetske sistem Republike Srpske, koji je od opšteg interesa, utvrđen na osnovu Odluke o utvrđivanju opšteg interesa za izgradnju novog bloka TE „Ugljevik“ koju je donijela Vlada Republike Srpske dana 10.09.2014. godine, te predlaže da se tužilac odbije sa tužbom i dopunom tužbe, kao neosnovanim.

Zainteresovano lice „Comsar Energy Republika Srpska“, Banjaluka, u ovom upravnom sporu, u odgovoru na tužbu navodi, da dopunu tužbe tužilac nije podnio blagovremeno, a opreza radi, osporava navode iz dopunjene tužbe, te ističe da je tuženi donio osporeni akt, a nakon što je dostavio svu potrebnu dokumentaciju na koju nije bilo izjašnjenja, pa da se tek nakon toga „Comsar Energy Republika Srpska“, Banjaluka, obratio tuženom sa zahtjevom za izdavanje ekološke dozvole uz prilaganje dokaza pripremljenih na osnovu izdatog rješenja o odobravanju Studije uticaja na životnu sredinu od 29.12.2022. godine. Ističe, da ne stoje navodi tužioca, kojim tvrdi da tuženi nije postupio po mišljenju u postupku prekograničnih konsultacija, koje sadrži konačnu

primjedbu od 29.09.2022. godine, te smatra da je osporeni akt donesen na pravilan i zakonit način, a na osnovu odredbi Zakona o zaštiti životne sredine, uz uvažavanje obaveza propisanih Aarhuskom konvencijom i odredbama ESPOO Konvencije, kojem postupku je prethodio postupak pokrenut na osnovu Odluke o utvrđivanju opšteg interesa za izgradnju novog bloka TE „Ugljevik“, koju je donijela Vlada Republike Srpske dana 10.09.2014. godine, kao objekta od vitalnog interesa za Republiku Srpsku.

Razmotrivši tužbu i osporeni akt po odredbama člana 30. Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 109/05 i 63/11, u daljem tekstu: ZUS), zatim odgovor tuženog i zainteresovanog lica, kao i cjelokupne spise predmetne upravne stvari, ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Iz podataka u spisu predmeta, proizlazi da se nosilac projekta „Comsar Energy Republika Srpska“ d.o.o. Banjaluka, dana 05.08.2021. godine, obratio tuženom sa zahtjevom za odobravanje Studije uticaja na životnu sredinu Projekta TE „Ugljevik 3“ u Ugljeviku, uz koju je dostavio nacrt Studije izrađenu od strane JNU „Institut za zaštitu i ekologiju Republike Srpske, te je nakon provedenog postupka, tuženi donio rješenje broj: 15.04-96-125/21 od 31.01.2022. godine, kojim se odobrava Studija uticaja na životnu sredinu projekta TE „Ugljevik 3“ u Ugljeviku, protiv kojeg je tužilac kod ovog suda podnio tužbu, koja je presudom ovog suda broj: 11 0 U 031156 22 U od 08.12.2022. godine, uvažena i osporeni akt poništen. U ponovnom postupku, postupajući po navedenoj presudi ovog suda, tuženi je donio osporeni akt od 29.12.2022. godine, kojim se odobrava Studija uticaja na životnu sredinu projekta Te „Ugljevik 3“ u Ugljeviku, instalisane snage 2 x 350 MW – konačna Studija, decembar 2021. godine, izrađena od JNU „Institut za zaštitu i ekologiju Republike Srpske“ Banjaluka, a nosilac projekta je „Comsar Energy Republika Srpska“ d.o.o. Banjaluka, sve na način i pod uslovima, kako je to navedeno u izreci osporenog akta. U obrazloženju osporenog akta je navedeno, da je presudom ovog suda broj: 11 0 U 031156 22 U od 08.12.2022. godine, utvrđeno da tuženi jeste inicirao prekogranične konsultacije sa susjednim zemljama (Republika Srbija, Republika Hrvatska i Crna Gora), ali da potencijalno pogođenoj strani nije ostavljen „razuman rok“ da dostavi svoje konačno mišljenje u vezi sa predmetnim projektom, imajući u vidu obimnost predmetne dokumentacije i složenost postupka i da je osporeni akt donesen preuranjeno, odnosno prije okončanja prekograničnih konsultacija, usljed čega je zasnovan na nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju, čime su ostvareni uslovi za poništenje upravnog akta, na koju presudu je tuženi podnio zahtjev za vanredno preispitivanje Vrhovnom sudu Republike Srpske. Navodi, da je postupajući po uputama iz presude, tuženi ponovo razmotrio zahtjev za odobravanje Studije uticaja na životnu sredinu i utvrdio da je nosilac projekta na osnovu rješenja broj: 15.04-96-124/21 od 12.11.2019. godine, o utvrđivanju obaveze sprovođenja procjene uticaja i izrade Studije projekta TE „Ugljevik 3“ u Ugljeviku instalisane snage 2x350 MW, dana 05.08.2021. godine, dostavio zahtjev za odobravanje Studije i nacrt iste. Studija je izrađena u skladu sa odredbama ZZŽS i podzakonskim aktima, donesenim na osnovu Zakona, a izrađivač Studije je JNU „Institut za zaštitu i ekologiju Republike Srpske“ Banjaluka, institucija ovlašćena od tuženog na osnovu važeće licence. Kako se radi o projektu navedenom u Dodatku 1 Konvencije o procjeni okolišnih uticaja u prekograničnom kontekstu – ESPOO Konvencija („Službeni glasnik BiH - Međunarodni ugovori“, broj: 08/09), to je uz zahtjev dostavljen i sažetak Studije, radi konsultacije sa susjednim državama. U smislu odredbe člana 69. stav 2. ZZŽS, tuženi je radi pribavljanja

mišljenja drugih nadležnih organa, dostavio zahtjev sa dokumentacijom, za odobravanje Studije Ministarstvu zdravlja i socijalne zaštite, Ministarstvu poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede, Republičkom zavodu za zaštitu kulturno-istorijskog i prirodnog naslijeđa i Opštini Ugljevik, a s obzirom da projekat može imati uticaj i na drugi entitet i Brčko Distrikt, zahtjev i nacrt Studije dostavljeni su Brčko Distriktu i Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, radi pribavljanja mišljenja u ostavljenom roku od 15 dana od dana dostavljanja obavještenja. U skladu sa članom 69. stav 2. ZZŽS, a u vezi sa članom 2. stav 4. i članom 3. ESPOO Konvencije, obavještenje o predmetnom zahtjevu i sažetak Studije uticaja na životnu sredinu TE „Ugljevik 3“ u Ugljeviku, instalisane snage 2x350 MW dostavljen je Ministarstvu spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, radi dostavljanja nadležnim organima u Republiku Srbiju, Republiku Hrvatsku i Crnu Goru, u roku od 30 dana od dana dostavljanja navedenim organima od strane Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH. To ministarstvo je dana 09.09.2021. godine, obavijestilo tuženog da je dana 24.08.2021. godine, prosljedilo zaprimljene akte za Republiku Srbiju, Republiku Hrvatsku i Crnu Goru u Ministarstvo inostranih poslova BiH na otpremu, diplomatskim putem, pod oznakom „vrlo hitno“. Nadalje, u skladu sa članom 69. stav 3. ZZŽS, obavještenje o podnesenom zahtjevu za odobravanje Studije, vremenu i mjestu održavanja javne rasprave i mjestu gdje je omogućen uvid u dokumentaciju, objavljeno je u Dnevnom listu „Glas Srpske“ dana 12.08.2021. godine, a sadržavalo je elemente propisane članom 69. stav 4. istog Zakona. Shodno odredbi člana 69. stav 7. ZZŽS, obavještenje o javnoj raspravi i nacrt Studije postavljen je i na internet stranici tuženog, a nosilac projekta je obezbijedio zainteresovanoj javnosti besplatan uvid u nacrt Studije u prostorijama uprave Opštine Ugljevik u periodu od 13.08.2021. godine do 14. 09.2021. godine. Nadalje se navodi, da je dana 30.08.2021. godine, održana javna rasprava na nacrt Studije, na kojoj je od strane Centra za životnu sredinu postavljeno pitanje u vezi prekograničnih konsultacija sa Republikom Srbijom, o čemu je dato obavještenje od strane predstavnika tuženog. Takođe, postavljeno je pitanje o radnom vijeku TE i izradi Studije ekonomske opravdanosti, o čemu je odgovor dao predstavnik „COMSAR ENERGY REPUBLIKA SRPSKA“ d.o.o. Banjaluka. Na raspravi su i drugi učesnici dali primjedbe na koje je dat odgovor, a na kraju rasprave, u skladu sa članom 70. stav 5. ZZŽS, naglašena je mogućnost za dostavljanje primjedbi i mišljenja od strane javnosti i zainteresovane javnosti u pisanoj formi na nacrt Studije. U zakonom propisanom roku za postupanje, odnosno do 14.09.2021. godine, mišljenje na nacrt Studije dostavili su pojedini nadležni organi, javnost i zainteresovana javnost, među kojima je i tužilac. Sve primjedbe i mišljenja koja su dostavljena u roku, su prihvaćena i razmatrana od strane tuženog, a sadržaj primjedbi i mišljenja, kao i način na koji su iste razmotrene, radi preglednosti, date zajedno sa odgovorima izrađivača Studije JNU „Institut za zaštitu i ekologiju Republike Srpske“ Banjaluka. Takođe, tuženi je dana 20.10.2021. godine dostavio obavijest „Comsar Energy Republika Srpska“ d.o.o. Banjaluka, kojom je zatraženo da se u skladu sa članom 71. stav 1. ZZŽS, u roku od 15 dana od dana dostavljanja, pripremi Preliminarni stručni stav prema primljenim primjedbama i mišljenjima, koje su i priložene uz navedenu obavijest. U skladu sa članom 72. stav 1. ZZŽS, dana 26.10.2021. godine, nosilac projekta je dostavio zahtjev broj: 246/21 za izdavanje saglasnosti o odabiru revidenta „Projekt“ a.d. Banjaluka. Nakon što je utvrđeno da navedeno pravno lice ispunjava uslove iz člana 72. stav 2. ZZŽS, dana 01.11.2021. godine, data je saglasnost na izbor revidenta Studije.

Posredstvom Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, dana 28.10. 2021. godine (izvan roka) ostavljenog za dostavljanje mišljenja, a prije dostavljanja Preliminarnog stručnog stava), tuženom je dostavljeno Mišljenje ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske, u kojem je zatražena kompletna Studija na latiničnom pismu i netehnički sažetak Studije sa relevantnim i ažuriranim informacijama o opisu zahtjeva, varijantnim rješenjima zahvata podacima i opisu lokacije i podacima o životnoj sredini, opisu uticaja zahvata na životnu sredinu tokom građenja, korišćenja i uklanjanja zahvata, uključujući i opis mogućih prekograničnih uticaja na životnu sredinu, prijedlog mjera praćenja zaštite životne sredine, popis literature i popis propisa koji se odnose na zahvat i korišćeni su u Studiju. Dana 01.11.2021. godine „Comsr Energy Republika Srpska“ d.o.o. Banjaluka dostavilo je Preliminarni stručni stav prema primljenim primjedbama i mišljenjima, u kojem je dalo odgovor i svoj stav na sva pristigla mišljenja i primjedbe nadležnih organa, javnosti i zainteresovane javnosti, pri čemu je svojim stavom potvrdio da je u skladu sa određenim primjedbama potrebno izvršiti dopunu Studije. Nakon što je tuženi pregledao zapisnik sa javne rasprave, dostavljena mišljenja, uključujući i mišljenje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske i Preliminarni stručni stav nosioca projekta, isti je u skladu sa članom 71. stav 2. ZZŽS, dana 04.11.2021. godine, donio Ocjenu o primljenim primjedbama zainteresovane javnosti, zainteresovanih organa i Preliminarnom stručnom stavu nosioca projekta na primjedbe. Navedenom Ocjenom od nosioca projekta zatraženo je da dostavi dopunjenu Studiju, kao i dopunjeni sažetak Studije u skladu sa svim naprijed dostavljenim i taksativno navedenim mišljenjima. Takođe, Ocjenom je zatraženo dostavljanje primjerka dopunjene Studije, kao i dopunjenog netehničkog sažetka na latiničnom pismu, kako je to traženo u mišljenju Republike Hrvatske. Istaknuta je važnost da se u dopunjenoj Studiji detaljno obrade svi navodi i mišljenja nadležnih institucija, kao i javnosti i zainteresovane javnosti i s tim u vezi dopune i utvrde mjere za zaštitu vazduha, površinskih i podzemnih voda, mjere za zaštitu zemljišta, okolnog stanovništva, kao i druge mjere u fazi izgradnje i fazi rada TE, kao bi se zaštitio, očuvao i omogućio kvalitet životne sredine i obližnjeg stanovništva. Ocjenom je naglašeno Mišljenje Republike Srbije, koja je dala negativan stav zbog nepotpunih informacija koje su im dostavljene za potrebu prekograničnih konsultacija na predmetnu Studiju, iz kog razloga je naložena dopuna Studije i dokumentacije u skladu sa odredbama Zakona i ESPOO Konvencije, radi dostavljanja dokumentacije Republici Srbiji, na ponovno mišljenje. Dana 11.11.2021. godine, elektronskim putem, tuženom je dostavljeno Mišljenje Ministarstva ekologije, prostornog planiranja i urbanizma Crne Gore, u kojem su istaknute određene primjedbe o procentu prenosa zagađujućih materija iz BiH u Crnu Goru, u kojem je navedeno, da je taj procenat već visok i da će se još povećati, te se traži da Crna Gora bude obaviještena nakon odobravanja projekta, da će se granične vrijednosti sigurno ispoštovati, te se predlaže da se monitoring kvaliteta vazduha proširi i van lokalnog nivoa. Nadalje se navodi, da je na sve primjedbe i mišljenja nadležnih organa, javnosti i zainteresovane javnosti na nacrt Studije, od strane izrađivača Studije JNU „Institut za zaštitu i ekologiju Republike Srpske“ pripremljen odgovor i da je izvršena dopuna Studije. Tužena je u obrazloženju osporenog akta navela sadržinu dostavljenih primjedbi i odgovor na iste bez raspravljanja i ocjene istih. U pogledu generalnih komentara i primjedbi tužioca, a kojim se ističe da je prema Strategiji razvoja Republike Srpske do 2035. godine, planirano da se u Ugljeviku gradi postrojenje TE

snage 2x300 MW, a da se u predmetnoj Studiji planira gradnja TE sa instalisanom snagom 2x350 MW, što je neusaglašeno, dat je odgovor da je usvojena snaga obrađena u Studiji, odabrana zbog najbolje tehničko-ekonomske isplativosti i da je nosilac projekta dana 28.07.2021. godine, za navedenu snagu zaključio Aneks II ugovora o koncesiji sa Vladom Republike Srpske, u kojem su riječi: „instalisan snage 2x300 MW i godišnje proizvodnje procijenjene na 4380 GWh“ zamijenjene riječima: „instalisan snage 2x350 MW i godišnje proizvodnje procijenjene na 4900 GWh“, te da je usvojeni koncept veće snage u skladu sa tehnološkim napretkom i sa propisima EU. U odnosu na primjedbu da je u 2020. godini, uprkos puštanju u probni rad novog postrojenja za odsumporavanje, da su emisije iz TE „Ugljevik“ premašile 10 puta dozvoljene vrijednosti za emisije CO₂, a da su emisije prašine 2 puta veće od dozvoljenih graničnih vrijednosti, te da se ne smije dodati novi izvor zagađenja na području Ugljevika, sve dok se ne zatvori postojeća TE „Ugljevik 1“ koja je tokom 2020. godine emitovala najviše CO₂ u regiji, dat je odgovor da primjedba nije osnovana, te da predmet Studije nije TE „Ugljevik 1“, već izgradnja TE „Ugljevik 3“, za koju su u Studiji navedeni podaci o emisijama u vazduh, pa je prekoračenje emisija zagađujućih čestica u odnosu na propisane, važećim propisima, moguće isključivo usljed havarije ili tokom postupka pokretanja postrojenja, što može bit kratkotrajno, a Studijom su propisane mjere zaštite životne sredine u incidentnim situacijama. Takođe, propisane su mjere za sprečavanje emisija bilo koje vrste zagađivača, a nadzor nad sprovođenjem istih vrši nadležna inspekcija. U odnosu na primjedbu kojom se ističe potreba analize, koja se tiču emisije gasova staklene bašte, njihove kvantifikacije i procjene uticaja buduće elektrane na efekat staklene bašte, posebno imajući u vidu obaveze BiH prema UNFCCC i obavezu BiH da postigne ciljeve smanjenja emisije pomenutih gasova u skladu sa ciljevima Pariškog sporazuma, dat je odgovor da obaveza nosioca projekta ne može biti analiza obaveza Republike Srpske i BiH, te da planirani projekat TE „Ugljevik 3“ u potpunosti zadovoljava ili premašuje najnovije propise po pitanju emisije zagađujućih čestica, kako Republike Srpske, tako i EU, a prema Idejnom projektu zagarantovane su emisije iz postrojenja za sagorijevanje, čije su granične vrijednosti znatno ispod propisanih Pravilnikom o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađenja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha, kao i Aneksom 5 Direktive o industrijskim emisijama 2010/75/EU. U odnosu na primjedbu da je BiH potpisivanjem Sofijske deklaracije prihvatila dekarbonizaciju ekonomije do 2050. godine, postepeno smanjenje korištenja fosilnih goriva, pa time i uglja, i posljedično emisija sa efektom gasova staklene bašte, te da trenutno ne postoje tehnologije eliminacije, odnosno neutralizacije emisija CO₂ iz TE na ugalj, zbog čega će radni vijek velikih postrojenja za sagorijevanje morati biti usklađen sa najnovijom klimatskom politikom i Zelenim planom Evrope do 2050. godine, dat je odgovor da primjedba nije opravdana i da nije predmet Studije, te da primjedba ni na koji način ne potkrepljuje činjenicu o tome kako TE „Ugljevik 3“ utiče na Sofijsku deklaraciju. U odnosu na primjedbu, da nije naveden projektovani vijek trajanja TE, niti broj radnih sati u toku godine, ali da je pretpostavka da je planirano minimalno 40 godina rada TE, što premašuje rok za zatvaranje svih TE na ugalj, koje su vlasti BiH prihatile potpisivanjem Sofijske deklaracije i prihvatanjem Zelene agende Zapadni Balkan, te da se trenutno razmatra taksa na uvoz električne energije proizvedene iz fosilnih goriva uključujući ugalj, dat je odgovor da je u dopunjenoj Studiji dopunjen vijek trajanja TE „Ugljevik 3“, te da druge primjedbe nisu osnovane i nisu predmet Studije. U odnosu na primjedbu da se

izrađivači Studije nisu pridržavali logike energetske i materijalne bilansa energane, koja logika bi podrazumijevala da se isprati svaki tok, materijalni ili energetski od ulaza u sistem do izlaza u nekoj formi i da se daju komentari, primjedbe ili prijedlozi rješenja, kako bi svaki od tih tokova izvršio najmanji mogući uticaj na životnu sredinu, da nema kvantitativnih pokazatelja, da je pretpostavka da je izvođač radio sa materijalom i podacima, koji su mu bili dostupni od investitora, da se u samoj studiji ne navode najznačajnije reference koje su trebale biti na raspolaganju izvođaču, kao što je Idejni projekat TE „Ugljevik 3“ ili Studija izvodljivosti izgradnje TE „Ugljevik 3“, dat je odgovor da su svi podaci, koji su se nalazili u Idejnom projektu i bili dostupni, korišteni prilikom izrade Studije. U odnosu na primjedbu, da se u nacrtu Studije pominje da je gorivo ugalj lignit, a da je ležište mrkog uglja u postojećem rudniku Ugljevik, kao i u rudnicima Delići i Ugljevik istok, te da ako se planira nabavka, uvoz i dovoz uglja lignit iz drugog područja, da bi onda Studija trebala da analizira uticaj na životnu sredinu od transporta, te od lokacije i načina deponovanja, ali i sagorijevanja lignita, od kojeg zavise emisije štetnih produkata, dat je odgovor da je u pitanju tehnička greška i da se radi o mrkom uglju, a ta greška je ispravljena u dopuni Studije. U odnosu na primjedbu, kojom se ističe da je nacrt studije neprihvatljiv, da sadrži greške i nejasnoće, odnosno netačne podatke, te da dovodi u pitanje stručnost izrađivača ovakvog tipa Studije, da nacrt Studije sadrži dosta teorije prepisane iz literature, da nisu obrađeni glavni ekološki problemi, koji se odnose na TE kao i nusprodukte, koji će nastati u velikim razmjerama radom nove TE, da nedostaje kvantifikacija podataka, odnosno konkretne brojke koje bi dale grubu procjenu vezanu za potencijalne emisije u vazduh, vodu i tlo, dat je odgovor da je Studija uređena u skladu sa ZZŽS i od strane licencirane institucije, koja posjeduje licencu dobivenu od strane Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju. U odnosu na specifične komentare i primjedbe, kojima se ističe da u korišćenju dokumentaciji nije navedeno da li se u toku izrade, kao referentna, koristila nova Studija ekonomske opravdanosti projekta, te da nije naveden naziv Idejnog projekta za izgradnju i korištenje TE „Ugljevik 3“, koji služe kao osnova za izradu nacrtu Studije, dat je odgovor da je u dopuni Studije dopunjen izrađivač Idejnog projekta, a Studija ekonomske opravdanosti nije korištena za izradu Studije. U odnosu na primjedbu, da nije obuhvaćena analiza budućeg problema saobraćaja na magistralnom putu M-18, te da će usljed izgradnje TE „Ugljevik 3“, zbog prisustva velikog broja automobila i drugih prevoznih sredstava za prevoz radnika i opreme za potrebe eksploatacije TE „Ugljevik 1“, kao i za potrebe izgradnje TE „Ugljevik 3“, dopremanja velike količine opreme, velike težine i gabarita, biti dodatno zagađen i ugrožen saobraćaj na magistralnom putu lociranom pored same lokacije TE „Ugljevik“, dat je odgovor da je prema navodima nosioca projekta za opterećenje javnih saobraćajnica tokom izgradnje TE „Ugljevik 3“, urađena studija transporta vangabaritne opreme i u tom periodu neminovno će doći do opterećenja javnih saobraćajnica, a da tokom same eksploatacije TE, da se ne smatra da će saobraćaj prema TE „Ugljevik 3“ značajno uticati na ukupni intenzitet postojećeg saobraćaja na magistralnom putu pored lokacije TE „Ugljevik 3“, te da bi za dobivanje stvarne slike opterećenja saobraćajnica bilo potrebno izvršiti brojanje saobraćaja, što nije predmet Studije. Osporenim aktom i Studijom utvrđena je obaveza da se korištene saobraćajnice saniraju i dovedu u prvobitno stanje, ukoliko bi nastupila oštećenja usljed radova na izgradnji TE. U odnosu na primjedbu koja se tiče slike broj 6 i pitanja da li je postojala bilo kakva tehnička dokumentacija na bilo kom nivou, koja je mogla poslužiti

kao osnova za realizaciju nacrtu Studije, dat je odgovor da je slika broj 6 preuzeta iz Idejnog projekta. U odnosu na primjedbu, koja se tiče podataka o potrebnoj površini zemljišta u m² za vrijeme izgradnje, sa opisom fizičkih karakteristika i kartografskim prikazom odgovarajuće razmjere, kao i površine koja će biti obuhvaćena kada objekat bude izgrađen, te na osnovu čega je definisana površina zemljišta neophodnog za izgradnju elektrane i ostale pripadajuće infrastrukture, dat je odgovor da je za predmetnu TE nosilac projekta dana 28.07.2021. godine, dobio Lokacijske uslove za izgradnju novog bloka TE „Ugljevik 3“ kao i Ugovor o koncesiji za izgradnju i korišćenje iste, Aneks I Ugovora o koncesiji iz februara 2016. godine i Aneks II Ugovora o koncesiji iz jula 2021. godine. U odnosu na primjedbu koja se tiče posebnih vodovodnih sistema, koji se planiraju koristiti, te da u Studiji nisu dovoljno navedeni podaci o lokaciji, potrebnom kapacitetu, količini i kvalitetu izvorišta vode za vodosnabdijevanje za TE „Ugljevik 3“, da se radi o potrebnim velikim količinama sirove vode, kao i velikim količinama komunalne vode, da Studija nije stručno obradila zaštitne mjere u pogledu postojećih izvora i vodotoka na području Opštine Ugljevik, dat je odgovor da je nosilac projekta izradio Studiju vodosnabdijevanja planirane TE, u kojoj je analizirano više od 10 varijanti, da konačna varijanta još nije usvojena i da će biti predmet posebne analize, a da prema analiziranim scenarijima za vodosnabdijevanje sirovom/pitkom vodom, ni jedan pravni ili fizički korisnik na širem području od opštine Ugljevik, neće biti ugrožen, da će nadzor nad bilo kojom odabranom varijantom i usvojenim rješenjem imati nadležna inspekcija, te da su za predmetnu TE pribavljene vodne smjernice, a nosilac projekta je dužan da pribavi i druge vodne akte u skladu sa Zakonom o vodama. U odnosu na primjedbu da Studija nije dala nikakvu procjenu emisija iz ovog sistema, dat je odgovor da je Studija dala podatke o mogućim emisijama iz ovog postrojenja i proizvodnog procesa prema Idejnom projektu sa navođenjem pojedinačnih zagađujućih materijala. U odnosu na primjedbu da na spisku identifikovanih emisija i zagađenja, nisu navedeni čvrsti ostaci i otpad prilikom prečišćavanja dimnih gasova u ODG postrojenju, dat je odgovor da su ti podaci navedeni u dopuni Studije. U odnosu na primjedbu da treba mjeriti, a ne procijeniti prosječne jednočasovne vrijednosti parametara kvaliteta vazduha na lokaciji TE, te da treba dati informaciju i o dnevnim vrijednostima, te broju prekoračenja vrijednosti na godišnjem nivou, dat je odgovor da se sva mjerenja rade u skladu sa važećim propisima Republike Srpske, a da se granične vrijednosti i način izvršavanja monitoringa propisuju ekološkom dozvolom. U odnosu na primjedbu kojom se ističe da nisu rađene analize RSV u zemljištu, dat je odgovor da na lokaciji nije očekivano da ima RSV-a u zemljištu, jer nije bilo incidenata ili akcidenata u kojima su mogle nastati ove zagađujuće materije, a da sadržaj primjedbe može biti predmet budućeg monitoringa zemljišta, što je navedeno u dopuni Studije. U odnosu na primjedbu koja se tiče sistema hlađenja, a s obzirom da je Idejnim projektom predviđena tehnologija koja integriše dimnjak i rashladni toranj, te da nije jasno kako će sistem hlađenja funkcionisati, da se pretpostavlja da je u pitanju hlađenje vodom, u kom slučaju bi trebalo navesti procjene potrebnih količina vode za hlađenje, te zašto investitor nije razmotrio opciju hlađenja vazduhom, dat je odgovor da su ti podaci obrađeni u dopuni Studije u poglavlju 2.3. Opis projekta, uključujući podatke o njegovoj namjeni i veličini. U odnosu na primjedbu da je pomoćni sistem TE predviđen iz 3 dijela, koja su štura i da se iz istih ne može zaključiti ništa o tehnologijama, koje će biti primijenjene kao i vezama tih sistema sa ostatkom infrastrukture, da se pominje silos za pepeo, ali ne i njegova veličina,

kao i uloga u cjelokupnom sistemu tretmana pepela, da nema detaljnih analiza vezanih za odlagalište pepela, kao i njegovu moguću upotrebu, što se isto može reći i za ostale elemente sistema, koji mogu ozbiljno da ugroze neke od elemenata životne sredine, dat je odgovor da su svi podaci, koji su se nalazili u Idejnom projektu bili dostupni za izradu Studije i da su navedeni u dopuni Studije u okviru poglavlja 2.3. Opis projekta, uključujući i podatke o njegovoj namjeni i veličini. U odnosu na primjedbu, da nije poznato da li će nova TE raditi u kontinuiranom režimu ili s prekidnom, što je čest slučaj sa elektranama na ugalj EU, dat je odgovor da je plan nosioca projekta da nova TE radi u kontinuiranom režimu, jer u sistemu treba da postoji stabilni proizvođač električne energije, a broj radnih sati se planira i zavisi od potpisanih ugovora o snabdijevanju električnom energijom, s tim da se mjere zaštite životne sredine moraju poštovati, bez obzira na broj radnih sati. U odnosu na primjedbu lokacije deponije uglja, dat je odgovor da je prema idejnom projektu planiran cijevni transport za ugalj i za pepeo, što će biti predmet posebne Studije uticaja na životnu sredinu, koja će biti rađena za radnike. Kako se radi o zatvorenom sistemu, samim tim biće smanjen i negativan uticaj na životnu sredinu. U odnosu na primjedbu, da opis kotla nije precizan i da prevod nije korektan, zbog čega se teško može zaključiti kakav je sistem u pitanju, dat je odgovor da su u dopuni Studije dati svi podaci koji su dostupni u Idejnom projektu. U odnosu na primjedbu koja se tiče parne turbine, te da nije jasno zašto se u Studiji pominje samo jedan kotao i jedan turbinski agregat i da je pretpostavka da investitor planira izgradnju sistema u fazama, ali da se to u Studiji nigdje eksplicitno ne navodi, dat je odgovor da je planiranim Idejnim projektom predviđena izgradnja dva bloka snage po 350 MW, od kojih svaki sadrži sljedeće elemente: jedan kotao + jedan turbinski agregat + jedan generator + jedan transformator, te zajednički sistemi za dobavljanje energenata, nadzor nad radom, protivpožarni sistem i dr. kako je to navedeno u Studiji. U odnosu na primjedbu koja se tiče predviđene ugradnje parnog kotla na SNCR+ SCR sistemom, postavljeno je pitanje da li je taj koncept i najefikasniji u redukciji NOx, kada se primijeni u konkretnoj situaciji sa ugljem iz Ugljevika, odnosno zašto je odabran baš onaj sistem, dat je odgovor da su podaci preuzeti iz Idejnog projekta, a prema izjavi nosioca projekta, isti je u saradnji sa projektantom procijenio da je ovakav sistem najpovoljniji, te isti u potpunosti zadovoljava propisane ekološke standarde i granične vrijednosti. U odnosu na primjedbu koja se tiče tretmana čestica odnosno dimnih gasova, koji prolaze kroz sekciju za povrat toplote, prečišćavaju se i ispuštaju u atmosferu u rashladnom tornju kroz ventilatore dimnih gasova i apsorbere za FGD, dat je odgovor da su svi podaci iz Idejnog projekta navedeni u Studiji. U odnosu na primjedbu da treba preciznije definisati vrijednost emisije prašine, u smislu da bude navedena dnevna ili časovna vrijednost, dat je odgovor da su sve granične vrijednosti emisija zagađujućih materija date u skladu sa važećim propisima u Republici Srpskoj. U odnosu na primjedbu koja se tiče procesa mokri krečnjak-gips, a kojom se ističe da nije obrazloženo zašto je odabran baš taj sistem, a ne neki drugi, dat je odgovor da se svi podaci u vezi procesa odsumporavanja nalaze u Idejnom projektu i da su navedeni u dopuni Studije. U odnosu na primjedbu, koja se tiče lomljenja sirovog uglja na čestice određene veličine, koje se transportuju do sistema za skadištenje u elektrani pomoću cjevastih transportera, te da se u vezi sa tim treba osvrnuti i na iskustva iz eksploatacije „Ugljevika 1“, dat je odgovor da su prema Idejnom projektu transporteri odabrani, jer su najpovoljniji za okruženje, a sistem transporta uglja od ugljenog kopa do TE će biti predmet posebne studije. U

odnosu na primjedbu koja se tiče porijekla podataka navedenih u tabeli broj 28, a tiču se sadržaja sumpora u uglju, dat je odgovor da su podaci preuzeti iz Idejnog projekta, da se maksimalni udio sumpora u uzorcima uglja kreće i do 70 %, ali da je sistem projektovan prema prosječnoj vrijednosti sumpora, da se kvalitet uglja sa ugljenog kopa kontinuirano prati i miješa da se održi što niži sadržaj sumpora prije ulaska u ložište. U odnosu na primjedbu koja se tiče sistema prečišćavanje fekalne kanalizacije i primjedbu da u Studiji nema opisa sastava otpadne vode, niti podataka o količinama po satu ili godini, dat je odgovor da su svi podaci iz Idejnog projekta navedeni u dopuni Studije, te da se za korišćenje i zaštitu voda od zagađenja moraju pribaviti vodni akti u skladu sa Zakonom o vodama. U odnosu na primjedbu koja se tiče potrošnje uglja, krečnjaka i hemikalija, te da nema detalja o njihovom skladištenju i zbrinjavanju efluenata, dat je odgovor da su svi podaci iz Idejnog projekta u vezi ove primjedbe navedeni u dopuni Studije. U odnosu na primjedbu koja se tiče otpada i nusprodukata, koji nastaju radom TE i njenom izgradnjom, dat je odgovor da je u dopuni Studije u okviru tačke 2., 6., 1., Parametri na osnovu kojih se mogu procijeniti štetni uticaji na životnu sredinu, dopunjen plan monitoringa. U odnosu na primjedbu kojom se ističe da su podaci iz 2005. godine, koji se odnose na lokalno modeliranje primarnih zagađenja, zastarjeli i da treba dodati nove podatke, dat je odgovor da disperziono modelovanje bazirano na GIS-u nije obaveza u skladu sa zakonodavstvom Republike Srpske i kao takvo nije u obavezi nosioca projekta, te da u Republici Srpskoj nema institucija koje rade disperziono modelovanje. U odnosu na primjedbu, koja se tiče zagađenja zemljišta policikličnim aromatičnim ugljikovodicima i primjedbu da se isto pominje samo u kontekstu zemljišta, te da nije jasno zašto ih Studija ne obrađuje sa aspekta redukcije njihove emisije, dat je odgovor da je u dopuni Studije, u okviru tačke 2.6.2. Parametri na osnovu kojih se mogu procijeniti štetni uticaji na životnu sredinu, dopunjen plan monitoringa. U odnosu na primjedbu koja se tiče istovremenog rada TE „Ugljeverik 1“ i TE „Ugljeverik 3“, kao i mogućeg kumulativnog uticaja obje TE na životnu sredinu, uz navođenje konkretnih procjena, na što se izvođač samo generalno osvrnuo, bez analize sveukupnog uticaja na kvalitet vazduha, dat je odgovor da su u dopuni Studije obrađeni kumulativni uticaji iza obje TE i propisane mjere za monitoring, koje nosilac projekta mora sprovoditi, kao i preporuke date u najboljim raspoloživim tehnikama, s tim što TE „Ugljeverik 1“ nije predmet ove Studije, kao ni njeno zatvaranje. U odnosu na primjedbu, kojom se ističe da bi poremećaj režima voda mogao imati indirektno uticaja na režime površinskih voda, plodnosti zemljišta i vodosnabdijevanje stanovništava, te uticaja zagađujućih materija sa kopova deponija, pepela i šljake, i javolišta u podzemne vode, dat je odgovor da je u dopuni Studije u okviru tačke 2.4. Opis mnogućih uticaja projekta na životnu sredinu i pojedine njene elemente u toku i nakon realizacije projekta, u redovnim i vanrednim uslovima, uključujući i moguće kumulativne uticaje, gdje su obrađeni uticaji na sve segmente životne sredine. U odnosu na primjedbu, koja se tiče mogućeg uticaja u pograničnom području uz konstatacije da trenutno stanje nije ispravan pokazatelj za analizu prihvatljivosti novog postrojenja, jer je trenutna situacija kod TE Ugljeverik iznad svih okvira, pogotovo za CO₂ i potrebe analize uticaja novog postrojenja na mogućnost postizanja usklađenosti sa standardima kvaliteta ambijentalnog vazduha u susjednim zemljama, ako se izgradi nova TE, a s obzirom da se ne može garantovati da će filteri za prašine i odsumporavanje raditi u budućnosti, dat je odgovor da su u dopuni Studije, u okviru tačke 2.6.1. Parametri na osnovu kojih se mogu utvrditi štetni uticaji na životnu

sredinu, definisane granične vrijednosti prema Pravilniku o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha, a prema idejnom projektu predviđena oprema predviđa dosta strožije vrijednosti za pomenute parametre. U odnosu na primjedbu, koja se tiče mjera zaštite vazduha i praćenja emisija kontinuirano, a ne redovno, dat je odgovor da je u dopuni Studije u okviru tačke 2.6.1. Parametri na osnovu kojih se mogu utvrditi štetni uticaji na životnu sredinu, dopunjen monitoring. U odnosu na primjedbu, koja se tiče ispuštanja vode iz rashladnog tornja u rijeku Janju i da nije opisan uticaj ispuštanja ovih voda na ekosistem rijeke Janje, dat je odgovor da prema Idejnom projektu vode koje će se ispuštati u površinske vode zadovoljavaju uslove iz Pravilnika o uslovima za ispuštanje otpadnih voda u površinske vode. Osim toga, mjere za zaštitu voda propisane su spornim aktom, a obaveza nosioca projekta je da se pribave vodni akti, kojih se nosilac projekta mora pridržavati. U odnosu na primjedbu, koja se tiče deponovanja pepela i šljake, dat je odgovor da će se deponovanje pepela i šljake, kao i ostalih nusproizvoda proizvodnog procesa TE, vršiti na iskorištenim površinama površinskog kopa, te da će planirani sistemi deponovanja biti predmet posebne studije uticaja na životnu sredinu. U odnosu na primjedbu, koja se tiče prihvaćenih obaveza BiH, u smislu smanjenja emisije gasova staklene bašte do 2030. godine, što bi značilo da se ne smije izgraditi ni jedna nova TE na fosilna goriva, pogotovo ugalj, dat je odgovor da primjedba nije osnovana i da navedeno nije predmet Studije, imajući u vidu da su za TE „Ugljevik 3“ izdati lokacijski uslovi i zaključeni su ugovori o koncesiji, a granične vrijednosti emisija su regulisane Pravilnikom o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha. U odnosu na primjedbu da NOx nije u skladu sa obavezama BiH o Sporazumu o uspostavljanju energetske zajednice, niti sa Pravilnikom o izmjenama i dopunama Pravilnika o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja vazduha i poboljšanje kvaliteta vazduha, te da Studija treba opisati usaglašenosti planirane TE sa vrijednostima BREF-a, a Studija u ovom slučaju ne spominje ništa o tome, dat je odgovor da su u dopuni Studije u okviru tačke 2.6.1. Parametri na osnovu kojih se može utvrditi uticaj na životnu sredinu, definisane granične vrijednosti prema Pravilniku o mjerama za sprečavanje i smanjenje zagađivanja i poboljšanja kvaliteta vazduha, a prema Idejnom projektu predviđena oprema osigurava dosta strožije vrijednosti za navedene parametre, te su stavljene preporuke date u najboljoj raspoloživoj tehnici. U odnosu na primjedbu, koja se tiče glavnih alternativa koje je nosilac projekta razmatrao i navođenje razloga za izabrano rješenje, s obzirom na uticaj na životnu sredinu, dat je odgovor da su u tački 2.7. Pregled glavnih alternativa, koje je nosilac projekta razmatrao, navedeni i razlozi za izabrano rješenje, s obzirom na uticaj na životnu sredinu, a obrađena je prema izjavi nosioca projekta, jer je isti dužan navesti razlog za izbor lokacije i da je razmatrao druge alternative. U odnosu na primjedbu, kojom se ističe da nije istinit zaključak da se primjenom propisanih mjera zaštite, definisanih ovom Studijom, mogu obezbijediti potrebni uslovi za zaštitu životne sredine u smislu uticaja na floru i faunu, pojavu buke, zagađenje zamljišta i drugih segmenata životne sredine, dat je odgovor da primjedba nije osnovana i da je zaključak ispravan. U odnosu na primjedbu, koja se tiče procjene vjerovatnoće uticaja projekta na zagađenje vazduha, dat je odgovor da je u okviru tačke 2.4. Opis mogućih uticaja na životnu sredinu i pojedine njene elemente u toku i nakon realizacije projekta, u redovnim i vanrednim uslovima, uključujući i moguće kumulativne uticaje, te da su u dopuni Studije obrađeni svi uticaji na životnu sredinu i naložene mjere zaštite za sve segmente

životne sredine, kako u toku izgradnje, tako u toku eksploatacije. U obrazloženju osporenog akta navedene su i primjedbe drugih nadležnih organa, javnosti i zainteresovane javnosti, kao i odgovori na svaku od njih, a koji nisu osporavani navodima tužbe.

Navedeno je, da je u postupku izdavanja ekološke dozvole tuženom dostavljen dopis iz Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH broj: 10-3-28-3574-12/20 od 20.04.2022. godine, uz koje je dostavljeno očitovanje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske na predmetnu Studiju uticaja, te očitovanje udruge „Zelena akcija“ Zagreb, te su ove primjedbe, koje su date na Studiju uticaja na životnu sredinu za projekat TE „Ugljevik 3“ u Ugljeviku, instalisane snage 2 x 350 MW cijenjene, u postupku procjene uticaja na životnu sredinu, koji je okončan rješenjem o odobravanju Studije uticaja na životnu sredinu broj: 15.04-96-125/21 od 31.01.2022. godine. U istom rješenju je obrazloženo da je rok za dostavljanje primjedbi iz Republike Hrvatske, istekao sa danom 24.12.2021. godine do 16,00 sati, a primjedbe nisu dostavljene ni do dana donošenja rješenja o odobravanju Studije uticaja na životnu sredinu (31.01.2022. godine), što potvrđuje činjenicu da se nije radilo o nerazumno kratkom roku za dostavljanje mišljenja nadležnog organa Republike Hrvatske, kako je to navedeno u presudi Okružnog suda u Banjaluci broj: 11 0 U 031156 22 U od 08.12.2022. godine. I pored toga nadležni organ Republike Hrvatske, ni do dana donošenja osporenog rješenja nije tražio produženje roka za dostavljanje mišljenja. Dalje je navedeno, da s obzirom da primjedbe iz Republike Hrvatske nisu dostavljene u roku određenom za dostavljanje primjedbi, tuženi je u skladu sa članom 99. Zakona o zaštiti životne sredine, uzeo u obzir i razmotrio naknadno dostavljene primjedbe iz Republike Hrvatske. Primjedbe Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Srpske, u komentaru 1. glase: da će se kao sirovina u TE „Ugljevik 3“ koristiti domaći lignit, čije korištenje će izazvati probleme zbog velikog broja štetnih sastojaka, koje mogu dospjeti kroz dimnjak na velike udaljenosti i do 50 km od izvora, te da će kumulativni uticaj postojeće Termoelektrane i novoplaniranih blokova i postojećih i planiranih kopova uglja biti vrlo značajan, te da se prilikom realizacije projekta mogu očekivati prekogranični uticaji. U komentaru 2. je navedeno da je potrebno u Studiju uvesti pored mjerenja navedenih parametara kvaliteta vazduha (NOx, so2hm10) i kontinuirano mjerenje H2s i određivanje sadržaja teških metala: arsena, nikla, olova i kadmijuma u lebdećim česticama PN 10 laboratorijskim metodama i određivanje policiklističnih aromatičnih ugljovodonika UPM10, te se predlaže uvođenje mjerenja ukupnih sedimenata i metala, nikl, kalijum, olovo, živa i arsen u istim. U komentaru 3. je navedeno, da s obzirom da je udaljenost zahvata od Republike Hrvatske svega 25 km i da zagađenje vazduha ne poznaje granice, potrebno je da se doprinos prenosa preko graničnog zagađenja vazduha, detaljnije obradi modeliranjem zagađenja vazduha, te izvesti jasan i nedvosmislen zaključak, kako će navedeni zahvat uticati na postojeći kvalitet vazduha. U komentaru 4, se navodi da je Republika Hrvatska i Bosna i Hercegovina pod uticajem klimatskih promjena od kojih trpe velike štete, pri čemu su klimatske promjene globalni problem, te je EU u Evropski Zeleni plan stavila prioritarno djelovanje EU država članica prema tranziciji na klimatsku neutralnost i cirkularnoj ekonomiji, pri čemu sve Evropske politike trebaju dati doprinos postizanju klimatskih ciljeva, uključujući postupke strateške procjene uticaja na životnu sredinu (daju se smjernice kako uključiti klimatske promjene i biološku raznovrsnost u stratešku procjenu uticaja i procjenu uticaja na životnu sredinu i

relevantne dokumente Evropske komisije vezane za pripremu infrastrukturne klimatske promjene, koje pokrivaju programsko razdoblje 2021. do 2027. godine, ukazujući i na druge dokumente Evropske komisije. U komentaru 5. se navodi da je ugljen dioksid gasoviti proizvod sagorijevanja koji nije otrovan, ali da doprinosi nepoželjnom efektu staklene bašte koji dovodi do povećanja prosječne temperature i drugih štetnih poremećaja globalne klime, jer ne postoji praktičan način odlaganja velikih količina ugljendioksida, osim njegovog ispuštanja u atmosferu, te je primjedba da navedeno nije utemeljeno i nije u skladu sa trenutnim naučnim činjenicama i postojećim tehničkim rješenjima, te je isto potrebno revidovati. U komentaru br. 6 je primjedbovano da je Studiju potrebno doraditi u skladu sa Tehničkim smjernicama za pripremu infrastrukture za klimatske promjene u razdoblju 2021. do 2027. godine i istaknuti doprinos smanjenju stakleničkih gasova (CO₂ ekvivalent), kao i otpornost zahvata na klimatske promjene i da ublažavanjem klimatskih promjena i prilagođavanjem istih, nisu obrađeni u Studiji, što je potrebno doraditi kao i navesti mjere za zaštitu klimatskih promjena i jačanje otpornosti na klimatske promjene, zbog čega da je potrebno revidovati poglavlje Studije 3. U primjedbama Udruge „Zelena akcija“, u komentaru 1 se navodi da prekogranični uticaj nije dovoljno ispitan, niti se navodi količina emisija štetnih gasova, koji će biti na prostoru susjednih država, jer se u Studiji samo procjenjuje da uticaja u prekograničnom kontekstu neće biti. U komentaru 2. se navode podaci objavljeni od strane mreže Bank Watch, prema kojima je veliki broj smrtnosti ljudi uzrokovan prekoračenjima maksimalnih vrijednosti određenih Nacionalnim akcionim planom za smanjenje emisija „Nerp“, te je u tom kontekstu potrebno analizirati izgradnju i rad predmetne termoelektrane. Posebno, kao dodatak već postojećem uticaju ostalih termoelektrana na ugalj, jer bez obzira na puštanje u rad novog postrojenja za odsumporavanje, Emisije iz TE „Ugljevik“, premašuju dozvoljene vrijednosti za emisije sumpordioksida i Emisije prašine. U komentaru 3. se navodi da prema Strategiji razvoja Republike Srpske do 2035. godine, je planirano da se u Ugljeviku radi postrojenje 2x300 MW, a u Studiji je planirana izgradnja 2x350 MW, što taj projekat čini neusaglašenim sa navedenom strategijom. U komentaru br. 5. je navedeno da se BiH potpisivanjem Sofijske deklaracije u Zelenoj agendi za Zapadni balkan 2020. godine, obavezala na dekarbonizaciju privrede do 2050. godine, što znači da se korišćenje uglja mora postepeno smanjivati prije tog roka, pa kako ne postoje adekvatno razvijene tehnologije eliminacije CCO₂ iz termoelektrana na ugalj, samim tim rad i radni vijek ovakvih postrojenja moraće se uskladiti sa najnovijim klimatskim politikama i zelenim planom do 2050. godine, a projektovani vijek trajanja termoelektrane nije naveden, pa je pretpostavka da je planirano minimum 40 godina rada, koji premašuje rok za zatvaranje svih termoelektrana na ugalj. U komentaru 6 je navedeno da se u Studiji navodi da je gorivo lignit, a u postojećem rudniku se nalazi ležište mrkog uglja, pa da je to potrebno objasniti. U komentaru 6. je navedeno da Studija sadrži dosta teorije prepisane iz literature, a da nije Studijom obradila glavne teme u vezi sa životnom sredinom, kao i nus proizvode koji će nastati radom nove, na lokalnu zajednicu, a posebno širi prostor, uključujući teritoriju Republike Hrvatske. Ukazano je, da studija predstavlja opšti prikaz rizika, te su potrebne konkretne brojke koje bi dale drugu procjenu vezano za potencijalne emisije.

Nakon toga, tuženi je razmotrio dostavljene primjedbe i iste dostavio na odgovor nosiocu projekta, tražeći dostavljanje potpune dokumentacije u smislu odgovora na osnovane primjedbe, uključujući i upotpunjavanje dokaza, ukoliko je to potrebno. Dana

26.05.2022. godine, odgovorno lice „Comsar Energy Republika Srpska“ d.o.o. Banjaluka, je dostavio izvještaj sa odgovorima na primljene primjedbe, koji je pripremljen od JNU, Instituta za zaštitu i ekologiju Republike Srpske“ Banjaluka, sa odgovorima na primjedbe Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Srpske, navodeći da je u dokazima uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole, izvršena korekcija i navedeno da se kao energent ne koristi lignit, već mrki ugalj, dalje navodeći da su u dokazima za predmetnu TE, date mjere za sve segmente životne sredine u toku izgradnje i eksploatacije, dat detaljan monitoring, obrađeni uticaji za sve segmente životne sredine, prikazana mjerenja kvaliteta vazduha na predmetnoj lokaciji, propisan monitoring kvaliteta vazduha u toku izgradnje i eksploatacije, prema Uredbi o vrijednostima kvaliteta vazduha i Uredbi o uslovima za monitoring kvaliteta vazduha, zatim mjere za zaštitu vazduha kojih se investitor dužan pridržavati u cilju smanjenja negativnih uticaja na klimatske promjene, te su date najbolje raspoložive tehnologije za pogone i postrojenja za proizvodnju toplotne i električne energije, pri čemu je izrađivač Studije koristio svu raspoloživu dokumentaciju i podatke dobijene od strane investitora, tako da nema potrebe za korekcijom dokaza, uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole.

U odgovorima na primjedbe Udruge „Zelena akcija“, takođe je konstatovano da je izvršena korekcija i da se ne koristi lignit već mrki ugalj i izvršena korekcija SO₂ i CO₂. Ukazano je, da su obrađeni uticaji na meteorološke parametre i klimatske karakteristike i u dokazima date mjere za sve segmente životne sredine u toku izgradnje i eksploatacije, dat detaljan monitoring, obrađen je uticaj za sve segmente životne sredine u toku izgradnje i eksploatacije, prikazana mjerenja kvaliteta vazduha na predmetnoj lokaciji, da je obrađen prekogranični uticaj, te je konstatovano da je za predmetnu TE investitor dobio lokacijske uslove za izgradnju novog bloka TE „Ugljevik 3“ od strane Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske br. 15.2-364-132/20 od 28.07.2021. godine i Ugovor o koncesiji za izgradnju i korišćenje TE „Ugljevik 3“, opština Ugljevik, Vlada Republike Srpske br. 05.05/020-3238/13, Aneks ugovora o koncesiji za izgradnju i korišćenje TE „Ugljevik 3“ Vlada Republike Srpske br. 05.05/012-289-1/16, Aneks II Ugovora o koncesiji br. 05.05/360-339-13/20, te s obzirom na navedeno da nije bilo potrebe za korekcijom dokaza uz zahtjev za izdavanje ekološke dozvole. Konstatovano je, da je Ministarstvo održivog razvoja i turizma Republike Hrvatske učestvovalo u postupcima procjene uticaja na životnu sredinu i izdavanja ekološke dozvole i samim tim steklo svojstvo stranke u upravnim postupcima, pa su konačne odluke Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju, dostavljene nadležnom organu Republike Hrvatske, putem Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine. Ocijenjeno je, da je Studija uticaja na životnu sredinu TE „Ugljevik 3“ izrađena i revidovana u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti životne sredine i da sadrži mjere za zaštitu životne sredine, koje je nosilac projekta obavezan da preduzme prilikom realizacije predmetnog projekta, te da se Studija uticaja na životnu sredinu projekta TE „Ugljevik 3“ u Ugljeviku, instalisane snage 2 x 350 MW - konačna Studija decembar 2021. godine, smatra sastavnim dijelom ovog rješenja, kao i da je dato obrazloženje na koji način su primjedbe iz predmetnog postupka uzete u obzir, zbog čega je tuženi odlučio kao u dispozitivu rješenja u skladu sa članom 73. stav 1. Zakona o zaštiti životne sredine. Konstatovano je, da u skladu sa članom 73. stav 5. Zakona o zaštiti životne sredine, rješenje o odobravanju Studije prestaje da važi ako nosilac projekta ne pribavi ekološku dozvolu u roku od 2 godine od dana prijema ovog

rješenja, dok je stavom 6. iste odredbe, propisano da se važenje rješenja o odobravanju Studije može posebnim rješenjem o zahtjevu nosioca projekta produžiti još za godinu dana i to iz razloga neažurnosti organa za donošenje odluka iz člana 73. stav 5. i ako se nisu promijenili uslovi prema kojima je izdato rješenje. Konstatovano je, da je u skladu sa članom 85. ZZŽS i člana 2. Pravilnika o postrojenjima, koja mogu biti izgrađena i puštena u rad samo ukoliko imaju ekološku dozvolu („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 124/12), „Comsar Energy Republika Srpska“ d.o.o. Banja Luka, bio dužan da podnese ovom ministarstvu zahtjev za izdavanje ekološke dozvole za projekat TE „Ugljeverik 3“ što je i učinjeno i obrazloženo osporenim aktom. Dalje je navedeno, da je tuženi kao kontakt tačka za ESPOO Konvenciju za BiH elektronskim putem dostavilo obavještenje kontakt tačka za ESPOO Konvenciju za R. Hrvatsku, pri čemu u ostavljenom roku ni do dana odlučivanja nije dobila odgovor, ali da je ipak u drugom postupku razmotrilo primjedbe i dalo odgovor na iste. Pri tome je tuženi dana 08.08.2022. godine, pribavio stav Odbora za implementaciju ESPOO konvencije po pitanju dostavljanja obavještenja, elektronskim putem, nadležnim organima susjednih država, kojom prilikom je Odbor odgovorio da Konvencija ne postavlja obaveze u vezi sa određenim načinom komunikacije, ili drugim proceduralnim aspektima za implementaciju Konvencije, te da je elektronska pošta kao sredstvo u širokoj upotrebi, opšte prihvaćen i brz način komunikacije i razmjene informacija, te je prihvaćena pravna validnost elektronskog načina komunikacije u svrhu obavještanja.

Osporeni akt nije pravilan i zakonit.

Odredbom člana 12. stav 3. Zakona o zaštiti životne sredine („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 71/12, 79/15 i 70/20, u daljem tekstu: ZZŽS), propisano je da javnost ima pravo da učestvuje u postupcima koji se vode u skladu sa ovim zakonom ili drugim propisima, a stavom 4. istog člana, propisano je da svako zainteresovano lice koje smatra da su mu povrijeđena prava iz stava 3. ovog člana, ima pravo na zaštitu u upravnim i sudskim postupcima, dok je učešće javnosti i pristup informacijama koje se odnose na životnu sredinu, propisano u članovima 33. do 42. ZZŽS, pa se tako u članu 40. stav 5. Zakona, navodi da nadležni organ obavještava javnost o donesenoj odluci, kao i razlozima na kojima se odluka zasniva.

Takođe, Arhuska konvencija, koju je BiH ratifikovala dana 15.09.2008. godine („Službeni glasnik BiH“, MU broj: 8/08), omogućava učešće javnosti u odlučivanju i pristupu pitanjima vezanim za životnu sredinu, a primjenjuje se u BiH, kao Međunarodna konvencija, pa kao takva ima primjenu i u domaćem zakonodavstvu, iz čega proizlazi da je tužilac aktivno legitimisan za podnošenje tužbe, radi osporavanja konkretnog upravnog akta.

Odredbom člana 79. stav 1. ZZŽS, propisano je, da ukoliko se radi o projektima utvrđenim Konvencijom o procjeni okolinskih uticaja u prekograničnom kontekstu, Ministarstvo postupa po proceduri propisanoj odredbama čl. 75. do 78. ovog zakona, kada za to postoji obaveza na osnovu međunarodnih ugovora ili sporazuma i načela reciprociteta, dok je stavom 2. istog člana propisano da, ako druga država obavijesti Ministarstvo o namjeri učešća u postupku procjene uticaja na životnu sredinu iz stava 1. ovog člana, Ministarstvo sprovodi postupak procjene uticaja, u skladu sa Konvencijom o procjeni uticaja na životnu sredinu u prekograničnom kontekstu.

Među strankama je nesporno da se u konkretnom slučaju radi o projektu navedenom u Prilogu I tačka 2 Konvencije o procjeni okolinskih uticaja u prekograničnom kontekstu ESPOO Konvencija („Službeni glasnik BiH“, Međunarodni ugovori broj: 08/09, u daljem tekstu: ESPOO Konvencija).

U konkretnom slučaju, a što se tužbom ne dovodi u pitanje, nacrt Studije izrađen je od strane JNU „Institut za zaštitu i ekologiju Republike Srpske“, kao ovlaštenog pravnog lica koje ispunjava uslove za obavljanje djelatnosti iz oblasti zaštite životne sredine i koje ima odgovarajuću licencu, kako je to propisano odredbom člana 67. stav 2. ZZŽS.

Iz sadržine upravnog spisa, proizlazi da je tuženi po prijemu zahtjeva za donošenje rješenja o odobravanju Studije uticaja (u daljem tekstu: Studija), postupio u skladu sa odredbom člana 69. stav 2. ZZŽS i dana 13.08.2021. godine, dostavilo kopiju zahtjeva nosioca projekta „Comsar Energy Republika Srpska“ d.o.o. Banjaluka (u daljem tekstu: nosilac projekta), subjektima iz člana 65. stav 1. tog Zakona, bliže navedenim u obrazloženju osporenog akta, uz poziv da u roku od 15 dana od dana dostavljanja zahtjeva daju mišljenje u pisanoj formi, uz napomenu da ukoliko se u zakonom predviđenom roku ne izjasne o predmetu, da će se postupak nastaviti u skladu sa odredbama ZZŽS. Takav zahtjev, istog dana, upućen je i Brčko Distriktu, Federalnom ministarstvu okoliša i turizma, kao i Ministarstvu spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, radi dostavljanja nadležnim organima u Republici Srbiji, Republici Hrvatskoj i Crnoj Gori,

Iz dopisa Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa od 24.08.2021. godine, proizlazi da je to Ministarstvo, akte zaprimljene od strane tuženog, prosljedilo Ministarstvu inostranih poslova BiH na otpremu diplomatskim putem.

Nadalje, iz sadržine spisa proizlazi, da je Ministarstvo životne sredine Republike Srbije, dana 04.10.2021. godine, dostavilo Mišljenje u vezi postupka izdavanja odobrenja na Prethodnu studiju, a u skladu sa odredbama ESPOO Konvencije, u kom Mišljenju su izneseni ključni nedostaci Studije, uz zahtjev da se ista dopuni traženim informacijama i da se o preduzetim koracima obavijesti to Ministarstvo u skladu sa članom 3. ESPOO Konvencije.

Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske, dostavilo je Mišljenje, iz koga proizlazi, da su im informacije u vezi sa postupkom procjene uticaja na okoliš izgradnje novih blokova TE „Ugljevik 3“ dostavljene 21.09.2021. godine. Navedenim Mišljenjem, zatražena je dostava dokumentacije bliže navedene u istom, kako bi to Ministarstvo osiguralo informisanje i sudjelovanje javnosti, zainteresovane javnosti i tijela Republike Hrvatske, s tim da će svoje mišljenje dostaviti u razumnom roku. Navedeno Mišljenje Republike Hrvatske zaprimljeno je od strane Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH dana 14.10.2021. godine, a tuženom je prosljedeno 28.10.2021. godine.

Ministarstvo ekologije, prostornog planiranja i urbanizma Crne Gore, dostavilo je Mišljenje 11.11.2021. godine, u kome su iznesene primjedbe, koje se prije svega tiču prekograničnog prenosa zagađenja vazduha, uz navođenje da Crna Gora očekuje da bude obaviještena, nakon odobravanja projekta i izbora izvođača, da će se realizacijom projekta planirane granične vrijednosti sigurno ispoštovati, uz prijedlog da se postojeći plan monitoringa vazduha proširi i van predmetne lokacije.

Dana 01.11.2021. godine, nosilac projekta dostavio je Preliminarni stručni stav prema primljenim primjedbama i mišljenjima, nakon čega je tuženi dana 04.11.2021. godine, donio Ocjenu o primljenim primjedbama zainteresovane javnosti, zainteresovanih organa i preliminarnom stručnom stavu nosioca projekta na primjedbe, kojom je nosiocu projekta naložena dopuna Studije, kao i sažetka Studije, uz napomenu da je potrebno dostaviti i jedan primjerak dopunjene studije, kao i dopunjeni netehnički sažetak na latiničnom pismu, kako je to traženo u Mišljenju Republike Hrvatske. S obzirom na negativan stav Republike Srbije, a zbog nepotpunih informacija, zatraženo je da se Studija dopuni, kao i dokumentacija u skladu sa Zakonom i ESPOO Konvencijom, kako bi se ista dostavila Republici Srbiji.

Nadalje, iz sadržine upravnog spisa proizlazi, da je tuženi dana 07.12.2021. godine, nadležnim organima u Republici Srbiji, Republici Hrvatskoj, kao i Crnoj Gori, putem email-a, direktnim putem, dostavio dopunu predmetne Studije, kao i Sažetak iste, ostavljajući im rok za dostavu konačnog mišljenja do 24.12.2021. godine do 16 sati, uz istovremeno obavještenje Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, da je nadležnim organima u Republici Srbiji, Republici Hrvatskoj, kao i Crnoj Gori dostavljena dopunjena verzija i Sažetak studije i da će se rok za mišljenje računati od direktnog dostavljanja elektronske pošte, cijeneći da se radi o razumnom roku za dostavljanje konačnog mišljenja, te ističući da u ostavljenom roku ni do dana donošenja osporenog rješenja, nijedno ministarstvo nije dostavilo konačno mišljenje, niti je zatraženo produženje roka za dostavljanje konačnog mišljenja, cijeneći da su se stekli uslovi da se postupak odlučivanja o zahtjevu nastavi u skladu sa odredbama ZZŠ.

Dalje proizlazi, da je tuženi u postupku izdavanja ekološke dozvole nosiocu projekta, utvrdio da je dana 20.04.2022. godine, na protokolu tuženog zaprimljen dopis Ministarstva spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH, uz koji je dostavljeno očitovanje Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja R. Hrvatske na Studiju uticaja na životnu sredinu za izgradnju i korišćenje blokova TE „Ugljevik 3“ i očitovanje udruge „Zelena akcija“ Zagreb, nakon čega tuženi cijeni da su primjedbe navedenog ministarstva i udruge date na Studiju koja je cijenjena u postupku procjene uticaja na životnu sredinu koji je okončan rješenjem, o odobravanju Studije uticaja na životnu sredinu broj: 15.04-96-125/21 od 31.01.2022. godine, u kojem je obrazloženo da je rok za dostavljanje primjedbi iz Republike Hrvatske, istekao sa danom 24.12.2021. godine, do 16,00 sati, a primjedbe nisu dostavljene do dana donošenja navedenog rješenja od 31.01.2022. godine, navodeći da to potvrđuje činjenicu da se nije radilo o nerazumno kratkom roku za dostavljanje mišljenja nadležnog organa Republike Hrvatske, kako je to navedeno u presudi ovog suda od 08.12.2022. godine (kojom je navedeno rješenje tuženog od 31.01.2022. godine, poništeno), pa takvim postupanjem i insistiranjem, da ostavljeni rok od 15 dana, protivno shvatanju suda, jeste razuman rok za dostavljanje mišljenja, čini povredu odredbe člana 50. ZUS, s obzirom da vezanost upravnog organa čiji je akt poništen, pravnim shvatanjem i primjedbama suda u pogledu postupka, predstavlja zakonom utvrđenu obavezu tog organa.

Dalje, tuženi konstatuje da je uzeo u obzir i razmotrio naknadno dostavljene primjedbe iz Republike Hrvatske, međutim u tom pravcu samo iznosi odgovore nosioca projekta koji su uopšteni, a zatim ne navodi, niti obrazlaže da li su i koje primjedbe uzete u obzir, odnosno iz kojih razloga nisu uzete u obzir, koji je rezultat razmatranja pojedinih primjedbi i svih primjedbi zajedno, čemu tužilac osnovano prigovara. Naime, iz

obrazloženja osporenog akta se ne može utvrditi značaj iznesenih primjedbi jer se tuženi samo referiše na odgovore nosioca projekta, pri tome ne dajući svoju ocjenu na bilo koje primjedbe, niti obrazlaže da li su i na koji način primljene primjedbe, odnosno mišljenja bila uzeta u obzir prilikom izrade Studije uticaja na životnu sredinu.

Takvo obrazloženje osporenog akta je u suprotnosti sa odredbom člana 73. stav 3. ZZŽS, kojom je propisano da se u obrazloženju rješenja o odobravanju Studije, navodi da li su i koje su primjedbe zainteresovanih organa i zainteresovane javnosti uzete u obzir, pribavljene na osnovu člana 70. stav 5. ovog zakona, kao i primjedbe drugog entiteta, Brčko Distrikta ili druge države, pribavljene na osnovu člana 69. stav 2., člana 76. stav 5. i člana 79. ovog zakona.

Kao primjer takvog postupanja ovaj sud uzima primjedbu Ministarstva gospodarstva i održivog razvoja Republike Hrvatske, kojom se ukazuje da se na strani 155. Studije, navodi da je ugljen dioksid gasoviti proizvod sagorijevanja koji nije otrovan, ali doprinosi neželjenom efektu staklene bašte, koji vrlo vjerovatno dovodi do povećanja prosječne temperature i drugih štetnih poremećaja globalne klime, da ne postoji praktičan način odlaganja velikih količina ugljendioksida osim njegovog ispuštanja u atmosferu, pa se primjedbuje da navedeno nije utemeljeno i nije u skladu sa trenutnim naučnim činjenicama i postojećim tehničkim rješenjima pa je isto potrebno revidovati, koju primjedbu tuženi u obrazloženju ne raspravlja, niti obrazlaže da li je osnovana i ako nije, zbog čega nije. Takođe, jedan od primjera neobrazložene primjedbe jeste primjedba Udruge „Zelena akcija“ u kojoj se navodi da je BiH potpisnik Sofijske deklaracije o Zelenoj agendi za Zapadni Balkan (2020. godine), čime se obavezala na dekarbonizaciju privrede do 2050. godine, što znači da korištenje uglja mora postepeno smanjivati prije tog roka, da trenutno ne postoje adekvatno razvijene tehnologije eliminacije CO₂ iz termoelektrana na ugalj pa će se samim tim radni vijek ovakvih postrojenja morati uskladiti sa najnovijim klimatskim politikama i Zelenim planom do 2050. godine, a da projektovani vijek trajanja termoelektrane nije naveden, niti broj radnih sati u godini, ali je pretpostavka da je planirano minimum 40 godina rada termoelektrane koji premašuje rok za zatvaranje svih termoelektrana na ugalj u skladu sa Sofijskom deklaracijom i Zelenom agendom za Zapadni Balkan. Pored navedenih primjera neobrazloženih primjedbi, tužbom se osnovano ukazuje na brojne primjedbe, pa se tako ukazuje i da Studija uticaja na životnu sredinu ne obrađuje, niti analizira u cijelosti emisije gasova sa efektom staklene bašte (GHG), odnosno emisije ugljendioksida i usklađenost sa obavezama BiH za smanjenje emisija GHG sa ciljevima i obavezama Pariškog sporazuma i Nacionalno utvrđenim doprinosom BiH do 2030. godine.

Stoga, tužilac osnovano prigovara da Studija uticaja na životnu sredinu u svom konačnom obliku samo navodi komentare i primjedbe zainteresovanih organa i javnosti, ali ne obrazlaže da li i na koji način su primljena mišljenja bila uzeta u obzir prilikom izrade Studije uticaja na životnu sredinu. Kod takvog stanja stvari tuženi je bio dužan da u obrazloženju osporenog rješenja navede razloge zbog kojih je odlučio da nosilac projekta uprkos mnogobrojnim primjedbama prihvata studiju. Međutim, takva ocjena primjedbi i razloga s tim u vezi su izostali u osporenom rješenju tuženog, što predstavlja takve nedostatke tog rješenja koji sprečavaju ocjenu njegove zakonitosti. Naime, tuženi u osporenom rješenju u narativnom obliku samo prepričava sadržaje stručnih mišljenja pomenutih institucija, primjedbe tužioca, javnosti, zainteresovanih organa, a onda na

kraju iznosi tvrdnju, da cijeneći da je Studija uticaja na životnu sredinu TE „Ugljevik 3“ izrađena i revidovana u skladu sa odredbama ZZŽS i da sadrži mjere za zaštitu životne sredine koje je nosilac projekta obavezan da preduzme prilikom realizacije predmetnog projekta, da se Studija smatra sastavnim dijelom tog rješenja, te činjenicu da je dato obrazloženje na koji način su primjedbe iz predmetnog postupka uzete u obzir, tuženi je odlučio kao u izreci rješenja u skladu sa članom 73. stav 1. ZZŽS.

Međutim, u osporenom rješenju nakon ove tvrdnje tuženog nema bilo kakvog daljeg obrazloženja o tome šta je sadržaj te analize tuženog, koje je to sve relevantne primjedbe i mišljenja sagledao tuženi i kako je i zbog kojih razloga i na osnovu kojih dokaza zaključio da predmetna termoelektrana navodno neće imati negativan uticaj na životnu sredinu.

Potrebno je naglasiti da se Studija uticaja ne odbija samo zbog formalnih nedostataka i manjkavosti, već je prvi i osnovni razlog odbijanja Studije upravo „ukoliko se utvrdi da: a) bi projekat mogao izazvati značajan negativan uticaj na životnu sredinu, odnosno da bi projekat mogao u znatnoj mjeri ugroziti životnu sredinu“ (Član 73. stav 4. tačka a) Zakona o zaštiti životne sredine). Zbog toga se u Studiji moraju jasno i precizno predstaviti svi uticaji na životnu sredinu, i to polazeći od isto tako jasno i precizno utvrđenog „nultog“ stanja, jer bez takvog utvrđenja tuženi ne može da cijeni Studiju, pa onda ne može ni pravilno da primijeni član 73. stav 4. tačka a) Zakona o zaštiti životne sredine. Opravdanost objekta sa ekološkog aspekta se, dakle, cijeni već pri odobravanju Studije, a ne samo u postupku izdavanja ekološke dozvole.

Dakle, iz navedenog jasno proizlazi da tuženi nije dao jasne i argumentovane razloge potkrijepljene relevantnim činjenicama i dokazima na sve bitne primjedbe tužioca, zainteresovanih organa stranih država i javnosti, zbog čega osporeni akt ima nedostatke obrazloženja. Sud ukazuje da je odredbom člana 8. Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 13/02, 87/07, 50/10 i 66/18, u daljem tekstu: ZOUP), propisano da se u postupku mora utvrditi pravo stanje stvari, i u tom cilju moraju se potpuno i pravilno utvrditi sve činjenice i okolnosti koje su od važnosti za donošenje zakonitog i pravilnog rješenja, dok je odredbom člana 123. istog zakona, propisano da se prije donošenja rješenja utvrđuju sve odlučne činjenice i okolnosti koje su od značaja za donošenje rješenja i strankama omogućuje da ostvare i zaštite svoja prava i pravne interese.

To znači da je neophodno ocijeniti da li su primjedbe tužioca i ostalih organa osnovani ili ne, te dati razloge u pogledu primjedbi tužioca i drugih institucija, prije nego se donese rješenje, što je tuženi propustio učiniti pa se ovaj sud i nije mogao izjasniti o ostalim navodima tužbe. Takvi nedostaci ukazuju i na to da u rješenju tuženog činjenično stanje nije potpuno i pravilno utvrđeno, usljed čega u tom rješenju nije pravilno primijenjen zakon i propis zasnovan na zakonu. Iz tih razloga je predmetnu tužbu valjalo uvažiti i poništiti rješenje tuženog, u skladu sa članom 31. stav 1. i 2. u vezi sa članom 10. tačka 1., 2. i 4. ZUS.

U smislu člana 50. ZUS-a, tuženi je u obavezi odmah, a najkasnije u roku od 30 dana od dana dostavljanja ove presude, da donese novi upravni akt, uvažavajući pravno shvatanje ovog suda i primjedbe suda u pogledu postupka.

Pri donošenju odluke u predmetnom upravnom sporu, sud nije cijenio dopune tužbe tužioca i date odgovore, međutim ne treba zanemariti da sadržaj istih, potvrđuje da je činjenično stanje nepotpuno i nepravilno utvrđeno.

Odluka o troškovima spora, koje je sud dosudio tužiocu, temelji se na odredbi člana 5. i 6. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim sporovima („Službeni glasnik Republike Srpske“ broj: 63/11), a u vezi s članom 386. stav 1., 387. i 396. stav 1., 2. i 3. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13). Dosuđeni troškovi, odnose se na taksu na tužbu i presudu u iznosu od po 100,00 KM, shodno članu 1. Tarifnog broja 22. i članu 2. Tarifnog broja 23. Taksene tarife („Službeni glasnik Republike Srpske“ br. 73/2008, 49/2009, 67/2013, 63/2014, 66/2018 i 67/20).

Slijedom izloženog, nije bilo osnova za donošenje odluke u sporu pune jurisdikcije u smislu člana 31. stav 5. ZUS, kako je to tužilac predložio u tužbi, jer podaci iz upravnog spisa ne pružaju pouzdan osnov za donošenje odluke u ovoj upravnoj stvari.

Zapisničar
Ljiljana Zubović

Sudija
Sanela Koričić

OKRUŽNI SUD U BANJALUCI
BROJ: 11 0 U 033576 23 U
Dana, 29.12.2023. godine

UDRUŽENJE „Centar za životnu sredinu“
Ul. Miše Stupara br. 5

BANJALUKA

N/r predsjednika Dakić Tihomira

Na osnovu člana 2. stav 4. Zakona o sudskim taksama i Tarifnog broja 23. stav 2. (“Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 73/08, 49/09, 67/13, 63/14 i 66/18), dostavljamo vam

N A L O G

Za plaćanje sudske takse na presudu u upravnom sporu protiv rješenja broj: 15.04-96-125/21 od 29.12.2022. godine, Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske, Banjaluka.

Taksu na presudu **u iznosu od 100,00 KM** dužni ste da platite u roku od 8 dana od dana dostave ovog naloga u gotovom novcu na žiro račun broj 562099000055687 naziv računa – Republička sudska taksa uz oznaku naprijed navedenog broja predmeta ovog suda 11 0 U 033576 23 U, primalac: Budžet RS, vrsta prihoda 722211, budžetska organizacija 1048001, Opština 002, te **da potvrdite o tome dostavite ovom sudu u naprijed navedenom roku.**

Upozorenje:

Ako takseni obveznik ne plati dužnu taksu u roku od 8 dana, od dana prijema ovog naloga, sud će u skladu sa članom 32. stav 1. Zakona o sudskim taksama, rješenjem odrediti vrstu i visinu taksene obaveze, kao i kaznenu taksu u iznosu od 50% visine te takse, te će obavezati taksenog obveznika da u roku od 8 dana, od dana prijema rješenja, plati dugovanu i kaznenu taksu.

Sudija
Sanela Koričić

Судска такса од овог пресуде
са износом од 100,00 КМ
у складу са чланом 2. став 4. Закона о судским таксима и
Тарифног броја 23. став 2. (“Службени гласник Републике Српске”, број: 73/08, 49/09, 67/13, 63/14 и 66/18),
достављано вам

Oznaka spisa : 11 0 U 033576 23 U

4

OKRUŽNI SUD U BANJOJ LUCI

UDRUŽENJE CENTAR ZA ŽIVOTNU
SREDINU BANJA LUKA
MIŠE STUPARA 5
78000 BANJA LUKA